

საქართველოს
საბჭოთავო
კულტურის
მინისტროს
გამომცემლობა

გაგანი

N4

საბჭოთავო

1949

ქ.ი.ნ.ე.ბ.ი

პ ი ო ნ ე რ ი

№ 4 აპრილი 1949

საბავთველოსალკა ცენტრალური კომიტეტის
შოველთვიური საბავვოო შურნალი

გამომცემლობა

„კ ო მ უ ნ ი ს ტ ი“

ფელიწადი XXIII

ПИОНЕРИ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии

თბილისის ქალთა მე-9 საშუალო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი
ლენინის ორდენისანი ქსენია კასრაძე ესალბრება თავის მოსწავლეებს — მეთერთმეტკლასელ
მარგალიტა სტრიჟონოვასა და ლეილა გიორგოზიანს.

ფოტო ვლ. რუსეცკისა

არსოზა ელანიძე

პიონერის წყარო

მოთხრობა

I

ჭაღარა ზამთარი კავკასიონის მთებზე გადმომდგარიყო და თოვლიან კალთებს ალახნის ველზე იბრტყავდა. ტყეისფრად მოღო-შული ციდან მისი გამოფანტული ფიჭვები ათასნაირად არეული პეკლებივით მოფრინავდნენ დაბლა.

არემარე თერ სამოსელში ეხვიოდა. ფრთამალი წიაღი ტყე-ველში დაჰქროდა. ხეებზე დარჩენილ ჩაყვითლებულ ფოთლებს იტაცებდა და წარამარა ჰფანტავდა.

სამოურად აუზგუზებოლა ბუჩქის წინ ისხდნენ საქმრამდე თერწვიარდაშებულთი, ორმად მოხუცებული ელიზბარი და მისი შვილიშვილი ნოდარი.

ბეგში პაპას წყაროს წარმოშობის ამბავს უკითხავდა. როცა დაამთავრა, სახეზე დაღონება დაეცყო. პატარა ბიჭს თაიფი სოფლის დიდი დარდი შემოაწვა გოლზე — წყაროს უჭონლობამ შეაწუხა. დარღს ის უთრო აძლიერებდა, რომ გაღონილი ჰქონდა: წყაროს გამოყვანა ბეგრჯირა სცადეს. მაგრამ წყლის სათავე სოფელს ვერსაიდან მიუყენისო...

ბრალი წინაპრებზე გადაიტანა და მოხუცს საყვარელის კოლითი ჰკითხა:

— რატომ აღშენიბით ჩვენი სოფელი ისეთ ადგილზე, სადაც წყარო არა ყოფილა!

მოხუცი მოულოდნელა კითხვამ გააოცა. შვილიშვილს ნაღვლიანად გადახედა და უთხრა:

— პაი, პაი, რომ ყოფილა, შვილო. უწყლო ადგილას საძირკველს ვინ ჩაჰყრიდა?! მთელი სოფლს ზემო მხარე. წინათ დაბურულ ტყეს სჭერია, კლდიან ხეცს რომ ეცხებით, იქ მუხზობის ჩრდილქვეშ მოჩუხჩუხებდა ანჯარა წყარო.

სამსი წლის წინათ სპარსეთი შემოსევი საქართველოს, — ჩვიშაზე შრავალი მტერი. მთელი კახეთი ციცილის ალში გაუხვევია. ჩვენი სოფელი და ტყეც ნაიარტუტად უქცევიდა. უტყეო წყაროც დაშრალა და გადაქარვულა.

II

— მაშ, თუ ასეა, წყაროს გაცოცხლება შეიძლება, ტყე გაშინდება და ისიც დაბრუნდებაო. — ჩაილაპარაკა ნოდარმა.

იმს შემდეგ მუდამ იმაზე ფიქრობდა როგორც იდღ სხარულს ისე ატარებდა წყაროზე ოცენებს.

ყვილოფერი გადაიკითხა წყაროს წარმოშობის შესახებ სადაც რა ეწერა. დარწმუნდა, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ტყეს წყაროს წარმოშობის საქმეში და საქიროდ დაიანხა სოფლის ზემოთ ტყეს გაშენება.

პირველად ეს აზრი გულთიად მიგობრებს გაუზიარა. მიუწონეს, მხარში ამოუდგნენ. შემდეგ პონენია ორგანიზაციაში იმსჯელეს ამ საკითხზე და ყველამ სისხარულით იცალა წყაროს ვაცოცხლება.

მაღ მთელი სკოლა, მთელი სოფელი ამოქმედეს პონერებმა. სოფლის ზემოთ, ვადტიტველებული ძველი ნატყევიარი, ზევერით დასერილი ფარდობები მათულობრითით შემოლობეს. ნიადაგი დაამუშავეს. ფერდობებზე ნიადაგების საწინააღმდეგო ღობურები მოწნეს.

არეგ ვაზაფხულზე, სანამ კვირტები ვაილეძებდნენ, მთელი სოფელი — დიდი და პატარა შორეულ ტყეში გაიშურა ჩერების მასათხრელად. აირჩიეს: მუხა, თელა, რცხილა, იფანი და ცაცხვი. თითო მრამდენიმე ნერვი მოთხარა.

იღონე ხალხი ხელში ნერგებით უჯან რომ ვამობრუნდა, გეგონებოდათ ტყემ ფან აიღვა და მოდისო. მართლაც ტყე მოდიოდა წყაროს ვასაცოცხლებლად. მოდიოდა და თითონი ვირაფერსა ვაძინობდა, ხეები ისევ ზამთრის ძილით თვლებდნენ.

მოვიდა აპრილი. ახლად გადმორგული ხეების ფესვებმა ტყივლი ივრძნეს. ჩრილობებთან სისხლი სდიოდათ. კვირტებმა გამოიოვიძეს, მიიხედ-მოიხედეს და დალონდნენ, მიჰა რეცხობათ. დედის უბე ინატრეს, ზოგმა გვერდში მდგომი ვეება ცაცხვი მოიკითხა, ზოგმა წიფელა, ზოგმა ზავსმოღებული ზებერი მუხა, დიდრინი ლოდები, წყარალა წყარო, მაგრამ თავისიანები ვერაყინ ნახეს. მხოლოდ წითელყელსახევიანი ქოჩორა ვოგობიშობი დაცქრიალებდნენ. ვარშობი უვლიდნენ. იალურსებოდნენ, ძირებთან მიწას უფხვიერებდნენ, რწყავდნენ.

უკვირდათ ხეებს, ერთმანეთს ეკითხებოდნენ: — აქ სადა ვართ, ვინ მოგვიყინანო?

უტეო ვარაიოს მალე შეეჩვიდნენ. ქოლობები მოუშოშიათ. მიწის ვალომყრათს ფესვებით ლონივრად ჩაეხვიდნენ. ახალმა ტყემ მაგარი საძირკველი ვაიდა, ტოტები თავისთვლად ვაშალა, ერთიძირას ვადახვია და მიწა ხშირი ჩრდილით დაჰფარა.

ხანძრობის დროს ვაძვირებული ტყის ბალახი და ვაყენარები — ბრძამი, ბუერა, ვეიმრა, ვეგრილა, შროშანა, ბაია, ია, ინძელა ისე დაბრუნდნენ. ალისფერი ყელსახევიანების ალირსი იმათაც ივრძნეს. სოფელ მოხრანის ზემო მხარე ისევ საამურად ამწვანეს და ვააფერადეს.

ერთ დილით ტყე უჩვეულოდ ახმაორდა: — შირის... სსს... შეილი ვეისტომბა, შეილიო, — სისხარულით ანურჩეულდნენ ხეები.

მაღე სათიანდაც კორდელეო. ციყვი და თრიბინაც მოვიდნენ. ფრინველებმაც იწყეს

მოფერნა; ყველაზე ადრე მხახვანდნენ, მხანდა, მერე შამეც ახახვანდნენ, მხანდა, მხოლოდ მხახვანდნენ ჩიტუნებოც უწვევს ტყეს. გნოლმა და ხოხობმა ტყის ნაპირები დაამწვევეს. ქორბა და მიმინომ მალა იწყეს ნაყარი-ოფოთმა ტყეს თავისი ვჯოა დადავ. მხოლოდ კოდალა ვჯერ არსად ჩანდა. ვილაცამ იკითხა კიდეც და ასე უპასუხეს: — ის არ ბინადრდება, სადაც, ნამდვილი ტყე არ არის. ხშილი და ფულურო ხეებიათი; რამდენიმე წლის შემდეგ კოდალამაც იკადრა მოსვლა და ასტეხა კაჭენი.

ტყეს ახლა აღარაფერი აკლდა, მაგრამ წყარო მაინც არსადა ჩნდებოდა.

III

წყაროს ძიების დამწყები თაობა წამოიზარდა. დამწყებული საქმე და წითელყელსახევიები მომდინრო თაობას ვადასცა. თითონ კი ბუდილით ამოფერნილი ბარტყებივით ზოგი საით წეავდა და ზოგი საით.

წყაროს მოსვლაზე ბევრმა იმედი დაჰკარგა. ბევრს ვადაავიწყდა კიდეც, მაგრამ სწორადი მაინც ეულოდა; როცა სოფელში დაბრუნდებოდა, მუდამ ახალ ტყეში დადიოდა. ყოველ კორდთან და კლდეში წყაროს ეძებდა.

ტყეს ძალა, ჩრდილი და სინოტივე თანდათან მოემატა. მისმა სიგრილომ მიწის სიორემში ყლიის ქანებზე მძინარე წყარომდე მიიწვია.

წყაროს ღონე მოემატა. თვალები ვაახილა და თქვა: — ოჲ, რამდენი ხანი მძინებოიო.

გულმა მზის ნახვა, ჭეყნისათვის სიკითის ბოჩანა შესთხოვა. წამოდა, ჩანბი მიწე-მოსწია, ძველი გზა იპოვა და წამოვიდა. ერთი დღე და დამე იარა დაუსტერნილოე. მეორე დილას, მზის ამოსვლისას, შემოაოო ჩეყნის კარი, ლურჯ ყოდეებზე ვაოთოჩუნჩოხდა, ვადახვია კინჭობს, ფოთლებს, ტოტებს, ტყეს ვაცოცხლებლა მიულოცა და ამღერდა...

იქვე კლის ბირას შევლას და ნუჯის სძინებოდათ. წყაროს ხმაზე ვამოვლედათ და ვაფრთხნენ.

წყაროს ვაეცინა და წყარალა ხმით თქვა: — თქვე შემშარებო. მე თქვენს ვასახარებლად მოვიდი და თქვენ კი შევეშინდათ!

იმათ თავისი სიხსნადლის შეჩრცხვათ, მივიდნენ და ვადაჰკოცნეს წყარო.

ხეის პირვე მდგარი ივბი, ვეიმრები, შროშანები, ბუერები ვადაიხარნენ და ვულმკერდში ჩაეხვიდნენ წყაროს მთელი ტყე ახმაურდა. ყველა წყაროს მოსვლაზე ლაპარაკობდა. სოფელმა კი ვჯერ არაფერი იცოდა.

შუადღისას ერთი წითელყელსახევიანი ვაეი წააწყდა წყაროს. ხელში კალათა ეჭირა.

წყარო!.. — წამოიძახა შემკრთალმა და კალთი ზელიდან გაუფარდა. კალთიდან იგი, სოკოები, შროშანები წამოცვიდნენ... ბიჭი კი სოფლისაკენ გარბოდა.

ცოტა ხნის შემდეგ პიონერების გუნდი მოვიდა. წყაროს წრე შემოაველეს და სიციცხლის გამარჯვების სიმღერა შემოსძახეს. ალერსიანი ფრინველები. ბანი მისცეს ტყეში წყარომ, ყვავილებმა, კლდეებმა... ავუფუნდა მთელი ბუნება!

სოფელში აღარავინ დარჩა, ყველანი იქ შეიკრიბნენ. დიდი და პატარა პიონერებს ლოცავდა, წყაროს თავს ეველებოდა.

წყაროზე მეორე დღესვე ოსტატები მოვიდნენ და მარმარილოს სასახლე აუშენეს.

IV

თბილისში, ერთ-ერთ სახლში მედიცინის პროფესორი საღამოთი ავადმყოფებს ლებულობდა. მოსაცდელში აუარებელი ზალხი იყო.

ვიღაც თუშურქულიანი ახალგაზრდა შემოვიდა. უბის ჯიბიდან წერილი ამოიღო, პროფესორი იკითხა და ვადასცა.

ექიმმა წერილში ამოიკითხა: „პატივცემულო პროფესორო, სოფელ მუხრანის პიონერთა ორგანიზაცია გილოცავთ გამარჯვებას! თქვენი დიდი ხნიდან საზრუნავი და სანუტყვარი წყარო გაცოცხლდა. შაბათს ზეიმზე გვესტუმრეთ!“..

მკურნალს წინაბრის ნათქვამი უკვე დასტურდა. გაახსენდა: „პაი, პაი, რომ ყოფილხარ მკურნალი უწყლო ადგილას სამიჯველს ვინ ჩაპყრიდა.“

გონი მოიკრთა მოსაცდელის კარი გამოალო, წერილის მომტანი შოიძებნა, მაგრამ ის უკვე წასულიყო.

ზალხმა პროფესორს დაწვებზე სისველე შემჩნია. მითქმა-მითქმა დაიწყეს. ეგონათ წერილმა საღარო რამ აცნობაო, მაგრამ ეს იყო პროფესორ ნოღარის სიხარულის ცრემლები.

მესამე დღე შაბათი თენდებოდა. ნოღარი გათენებისას მანქანით წავიდა. მზემ გზაზე მოუტყრა. მშობლიურ სოფელში რომ შევიდა, აღარავინ დახვდა, ყველანი წყაროზე გაკრფილიყვნენ; ნოღარაც იქით გაემართა.

სტუმრის გამოჩენამ დიდი სიხარული გამოიწვია. პიონერები წინ მიეგებნენ, თავზე იები, შროშანები ვადაყარეს, ვარდები მიართვეს. ზელჩაკიდებული მიიყვანეს წყაროსთან, ალისფერი ყელსახვევი გაუტყეთეს და სიციცხლის გამარჯვების სიმღერა შემოსძახეს. ნოღარმა წყარო ამოპეშვა და რამდენჯერმე ვამბორა.

ყველაზე პატარა პიონერმა ლეომ ვახსნა ზეიმი. წყაროს საბურველი რომ ვადახადა, მარმარილოზე წითელი ლენტე საამურად აელვარდა — წყაროსაც ალისფერი ყელსახვევი ჰჭონდა ვაკეთებულო. მკურნალე ოქროს-ვარაყიანი ასობით ეწერა: „პიონერის წყარო“.

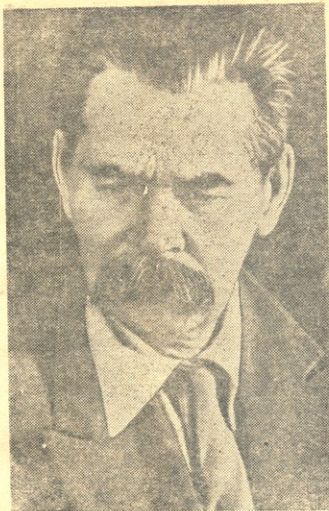
მერცხლის სიძღვრა

ნინო კობლაშვილი

მე მიყვარს თქვენი სამშობლო,
ჩემი სამშობლოც ის არის,
პირველად თვალგახელილმა
მისი მშვენიერა ვიცანი,
ისე მოგპრივარ შორიდან,
ვით გატყორცნილი ისარი.
მეც ხომ ფართქალა გული მაქვს,
განა რკინის და ქვის არის!
როდესაც იშმუშნებიან
თეთრი ტყემლების ტოტები,
ევიწროვებათ ჩანჩქერებს
მდინარის კალაპოტები,
ვამდნარი თოვლის ხმა ისმის
განრისხებული, გოდების,
ფრთებზე ყრიალი დამივლის—
გულთბილად მომაგონდებით.
მაშინ მოგპრივარ, არ მაკრთობს
ჩამოწოლილი ბინდები,
გზებიც რომ ვადამიკეტონ,
მე მაინც გამოვფრინდები.
მოგპრივარ, ნახვის სურვილი
მამხნევებს, ძალას მიმატებს,
ლამეებს ქარიშხლიანებს
თქვენი ვარსკვლავი მინათებს.
ფრთაგაშლილს კვნესით მომსდევნ

პატარა ზანგის ბიჭები,
იმათი სევდით დაპრილი
თბილისში შემოვიჭრები.
აქ ყველას ვიცნობ, ქუჩებსაც
თვალდახუჭული გავიგებ,
ქიკიკით ჩამოვუქროლებ
სარკმელებსა და აივნებს,
გაზაფხულია, იცოდეთ,
მეც გულზე იებს დავიბნევე,
დილის მზის სხივით გამთბარნი
თქვენც ხომ ყვავილებს გადაარეს,
მსურს დაგიკოცნოთ ყელ-ყური
და მოგესალმოთ პატარებს.
მე იუნგები ვიხილე
იმედით განაშუქები,
ვარსკვლავებივით უკრთოდათ
აცრემლებული გულები,
გულთან მიკრული ეჭირათ
საბუთა ქვეყნის რუკები.
შემომძახოდნენ: „მერცხალო“,
გამომიწოდეს ხელები,
„გადაიარე საზღვარი,
ზღვები, მთები და ხევები,
იმ ბედნიერი ბავშვების
მოგვითა ყელსახვევები!“

ა. მ. გორკის დაბადების 81 წლისთავი

ჩვენი გორკი

მთელი ჩვენი დიადი სამშობლო, მადლიერი საბჭოთა ხალხი აღნიშნავს გენიალურ იტალიურ მწერლის, დიდი პატრიოტის, საბჭოთა მწერლობის ფუძემდებლის მაქსიმ გორკის დაბადების 81 წლისთავს.

მაქსიმ გორკი! — ვის არ სმენია ეს ძვირფასი სახელი, ვინ არ აღუფრთოვანებია და არ დაუფიქრებია მის ნაწერებს! განა ოდესმე წაიშლება შთაბეჭდილება, მიღებული მაქსიმ გორკის ისეთ ნაწარმოებთა წაკითხვით, როგორცაა „დედა“, „არტამონოვების საქმე“, „კლიმ სამგინის ცხოვრება“, „ქალიშვილი და სიკედილი“, „ჩელკაში“, „მაკარ ჩუდრა“, „სიმღერა ქარიშხალზე“!.. და ვინ ჩამოსთვლის კიდევ მის გენიალურ თხზულებათ, რომლებზედაც აღზრდილან თაობები — თქვენი დედები და მამები. უფროსი ძმები და დები, რომლებზედაც იზრდებით ახლა თქვენ, ბავშვები!

მაქსიმ გორკი (ალექსი მაქსიმეს ძე პეშკოვი) ბავშვების საუკეთესო მეგობარი, მათი გულშემოტიკი ალმზრდელი იყო. მთელი სულითა და გულით უყვარდა და შექხარდა დიდი ჰუმანიტი მწერალი იმ ნორჩ თაობას, რომლის წილად მოდის კომუნის დიადი შენობის აგება.

წაკითხეთ ქვემოთ მ. გორკის პატრიოტული, მშობლიური სიტყვები, — იგი მაშინ იყო თქმული, როცა თქვენი დედები და მამები თქვენი ხნისანი იყვნენ. მაგრამ ახლა — კომუნის ამ ახლო მისადგომებთან — ეს სიტყვები თქვენთვის კიდევ უფრო ძლიერ ექვს, ვიდრე ამ ოცი წლის წინათ.

აი ეს სიტყვებიც:

„პიონერებს

რას ნიშნავს პიონერები?

პიონერები უწოდეს იმ ადამიანებს, რომლებიც სახლებიდან ახალ, ეს-ეს არის აღმოჩენილ მიწებზე.

პიონერებს უწოდებენ მეცნიერების ბევრ გამოჩენილ მუშაკს: ლუი პასტერს — ბაქტერიოლოგიის ფუძემდებელს, კიურის — რადიუმის აღმოჩენს. პროფესორ ლოკუ-ჩაევს, რომელმაც გამოიკვლია რა რუსეთის ნიღაღი, გზა გაუხსნა ახალ მეცნიერებას — გეოქიმიას. პიონერი შეიძლება ეწოდოს კარლ მარქსს, — მან ახალი შუქი მოიგინა კაცობრიობის მთელ ისტორიას და მთელი მსოფლიოს მუშა ხალხს უჩვენა ერთადერთი პირდაპირი გზა თავისუფლებისაკენ. ვლადიმერ ლენინს, ვინც გაბედულად წაიყვანა მუშათა კლასი მარქსის მიერ ნაჩვენები გზით, აგრეთვე შეიძლება ეწოდოს პიონერი.

ყოველგვარი საზოგადოებრივი მუშაობა, რომელიც აფართოვებს, აღრმავებს საერთო-საკაცობრიო კულტურის ზრდას და ემსახურება მშრომელი კლასების ინტერესებს, ჰყავდა, ჰყავს და ეყოლება თავისი პიონერები.

ამიტომაც შეიძლება ითქვას, რომ პიონერები — ეს ის ადამიანებია, რომლებიც ჰქმნიან და შეაქვთ ცხოვრებაში ახალი რამ, სასარგებლო, და ის ადამიანები, რომლებიც აღრმავებენ და აფართოვებენ ახალს, სასარგებლოს.

... თქვენც ბავშვებო, — სოციალური რევოლუციის პიონერთა შვილები, მშები და დები, ახალი სამყაროს მშენებელთა შვილები, შედიხართ ახალ მიწაზე, რომელიც ეს-ეს არის აღმოაჩინეს მხოლოდ თქვენთვის. თქვენ დასახლდებით მასზე, როგორც მისი ყველა საუნჯის ბატონ-პატრონი, როგორც თქვენივე კეთილდღეობისათვის თავისუფალი მშრომელები.

თქვენს წინ — შესანიშნავი, გმირული სამუშაოა: განაგრძოთ მამების მიერ დაწყებული უდიდესი, გმირული, სამართლიანი საქმე...

...თქვენ ყველაფერს უნდა ხედავდეთ, ყველაფერს სწავლობდეთ იარაღდებოდეთ ცოდნით და არ თაკილობდეთ არავითარ შრომას.

თქვენ, პიონერებმა, გაბედულად და პირდაპირ უნდა იაროთ ლენინის მიერ აღმოჩენილი გზით.

წინ, პიონერებო!"
მთელი არსებით უყვარდათ საბჭოთა ბენიერ ბავშვებსაც დიდი ჰუმანისტური მწერალი მაქსიმ გორკი. და ისიც უთვალავ წერილებს

ლებულობდა ჩვენი საშობლოს ყველა კუთხიდან. ბევრ, ძალიან ბევრს უკმაყოფილო უპასუხებდა დიდი მწერალი. მშრომერი მზრუნველობით, მშობლიური გრძნობით იყო გათბარა მისი თითოეული პასუხი.

"გულითადი საღამო თქვენ, მომავალ ეჭიბებს, ინჟინერებს, ტანკისტებს, პოეტებს, მფრინავებს, პედაგოგებს, არტისტებს, გამომომავლებს, გეოლოგებს", — სწერდა ალექსი მაქსიმეს-მე იგარკის პიონერებს, რომელთაც გადუწყვეტიათ შეექმნათ პატარა წიგნი იმეგრპოლარეთის ბავშვების ცხოვრებაზე. კითხულობთ ამ მგზნებარე სტრიქონებს და გული გუყვდებათ — რატომ არ შეესწრო საყვარელი მწერალი მისი კეთილი სურვილების ასრულებას — ვინ იცის, მაშინდელ იგარკელ პიონერთაგან რამდენია ახლა საშობლოს გამოჩენილი ადამიანი!

"იცხოვრეთ მეგობრულად, იმუშავეთ მზორულად, ისწავლეთ შეუპოვრად". — მოუწოდებდა იგი საბჭოთა კავშირის პიონერებს. მაგრამ განა ყველას სთვლიდა იგი მოფერებისა და დაყვების ღირსად! მაქსიმ გორკი ამავე დროს იყო ბავშვების მკაცრი და მომთხოვნელი მასწავლებელი. ის ვერ ურიგდებოდა ცუდლუტობას, ზარმაცობას, არაწესიერად სწავლას. "სირცხვილია მე-4 კლასის მოსწავლეებისათვის ასე უვიცად წერა, ძალიან სირცხვილია! — სწერდა გორკი თავის პასუხში ქ. პენზის ერთ-ერთი სკოლის მოსწავლეების წერილზე, რომელშიაც ბავშვებს ბევრი გრამატიკული შეცდომა გაპარკიათ, — აუცილებელია, რომ თქვენ და აგრეთვე თქვენსავით უღარდელთ და დაუღვართ შერცხვეთ იმისა, რომ არ შეუძლიათ მკაფიოდ გამოთქვან აზრი, და არ იციან გრამატიკა".

საყვარელი მწერლისა და ძვირფასი მასწავლებლის მაქსიმ გორკის ეს მშობლიური დარიგება მუდამ უნდა ახსოვდეთ მოსწავლეებს, პიონერებს.

მხოლოდ გულმოდგინე, ბეჯითი სწავლით, ყველაფერში პიონერული, საბჭოთა მოსწავლისათვის შესაფერი ქვეყნთ უნდა გადაუხალდოთ დიდ მწერალს თქვენდამი სიყვარული და მზრუნველობა.

ეს იქნება მისი დიდი ხსოვნისადმი პატივისცემის საუკეთესო გამოხატულება. იყავით საშობლოს ისეთივე მგზნებარე პატრონები, როგორიც მაქსიმ გორკი იყო.

ქ. ლეღაძე

საკავშირო კომკავშირის XI ყრილობა

მარტის ბოლო რიცხვებში ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს დედაქალაქ მოსკოვში შეიკრიბნენ საბჭოთა ახალგაზრდობის მოწინავე რაზმის — კომკავშირის საუკეთესო წარმომადგენლები: სახელგანთქმული სტახანოვილი მუშები, საკოლმეურნეო მინდვრების ნოვატორები, საბჭოთა მოწინავე მეცნიერებისა და ტექნიკის, ლიტერატურისა და ხელოვნების ახალგაზრდა მუშაკები, გმირული საბჭოთა არმიის ოფიცრები და მემარტები, საბჭოთა სკოლის საუკეთესო, ზეგათი მუსიკალები.

ისინი მოსკოვში ჩამოვიდნენ ჩვენი ქვეყნის ყველა კუთხიდან: უკრაინიდან და საქართველოდან, კამჩატკიდან და კალინინგრადიდან, ბელორუსილიდან და მოლდავეთიდან, შორეულ აღმოსავლეთიდან და ყირიმიდან...

ისინი კომკავშირულმა ორგანიზაციებმა გამოგზავნეს თავის წარმომადგენლებად, რათა მონაწილეობა მიეღოთ საკავშირო ალკ XI ყრილობის მუშაობაში.

მოსკოვს ესტუმრა აგრეთვე საზღვარგარეთელი ახალგაზრდობის მრავალი დელეგაცია.

29 მარტს, საღამოს 5 საათზე, კრემლის სასახლის დიდი დარბაზში გაიხსნა კომკავშირის XI ყრილობა.

13 წელმა განვლო ლენინური კომკავშირის X ყრილობიდან. ეს პერიოდი აღსავსეა კომკავშირითა და ახალგაზრდობის საგმირო საქმეებით. საბჭოთა ახალგაზრდობამ უამრავი ბრწყინვალე ფურცელი შემატა კომკავშირის სახელოვან ისტორიას. ამის ნათელი დადასტურებაა ის, რომ ლენინურმა კომკავშირმა ამ ხნის განმავლობაში მთავრობის უმაღლესი გილო — ლენინის ორი ორდენი დაიმსახურა.

დელეგატებმა უსაზღვრო აღფრთოვანებით ყრილობის საპატო თავმჯდომარედ აირჩიეს ახალგაზრდობის უდიდესი მწარუნველი და მეგობარი დიდი სტალინი. ყრილობამ განიხილა მთელი რიგი მნიშვნელოვანი საკითხები, რომლებიც დაკავშირებულია ახალგაზრდობას შორის მუშაობის უმეტესად გაუმჯობესებასთან. ყრილობას საკავშირო კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტის მუშაობის ანგარიში ჩააბარა საქ. ალკ ც. კ.-ის პირველმა მდივანმა აბს. 5. ა. მ. მიხაილოვმა.

აბს. მიხაილოვმა თავის მოხსენებაში ილაპარაკა იმ კომკავშირის მუშაობის განხორციელებაზე, რომელიც კომკავშირმა განაწყო X ყრილობიდან XI ყრილობამდე.

მოხსენებებმა განვილი პერიოდის მთავარ მოვლენად დასახელა რა საბჭოთა ხალხის დიდი სამამულო ომი, ილაპარაკა ამ ომში კომკავშირის გმირულ და თავდადებულ ბრძოლაზე. სამხანგვერ მთლიონზე შეიტ კომკავშირული, მათ შორის 100 ათასზე მეტი ქალიშვილი გმირული ბრძოლისათვის დაჯილდოებულია საბჭოთა კავშირის ორდენებითა და მედლებით. კომკავშირის 7 ათას აღზრდილს, მათ შორის 66 ქალიშვილს, საბჭოთა კავშირის გმირის წოდება მიენიჭა.

საკავშირო ალკ ცენტრალური კომიტეტის მდივანი
5. ა. მ. მიხაილოვი

საბჭოთა ხალხმა დიდი სტალინის ხელმძღვანელობით მოიპოვა ბრწყინვალე ისტორიული გამარჯვება, მტრის განადგურებაში აქტიური მონაწილეობისათვის საკავშირო ლენინური კომკავშირი 1945 წელს დაჯილდოებულ იქნა ლენინის ორდენით.

კომკავშირი ენერგულად შრომობს ომისშემდგომი მეთოთხ სტალინური ზუსთქულის დასახული ამოცანების ვადაზე ადრე, ოთხ წელიწადში შესრულებისათვის და მნიშვნელოვან წარმატებებს აღწევს ამ დიად საქმეში. არ არის ისეთი კომკავშირული ორგანიზაცია, რომელსაც არ შექონდეს თავისი წვლილი ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობის აღდგენისა და შემდგომი განვითარების საქმეში.

აბს. მიხაილოვმა თავის მოხსენებაში დიდი ადგილი დაუთმო აგრეთვე სკოლაში კომკავშირის მუშაობას. ილაპარაკა სასკოლო კომკავშირულ ორგანიზაციათა მიერ თვინათ მუშაობაში მოპოვებულ წარმატებებზე

და ურთობის ურადლება განსაკუთრებით გაამძვილა მათ მუშაობაში ჯერ კიდევ არსებულ ნაკლავებებზე.

ურთობამ მოუწოდა საბჭოთა კავშირის ყველა მოსწავლეს — კიდევ უფრო გულმოდგინედ და შეუპოვრად ისწავლოს, წარჩინებით დაეუფლოს ცოდნას, ეწინააღმდეგოს კომუნისტურია საზოგადოების მწვენიელთა რიგებში ჩასადგომად, იყენებდნენ დიდი საბჭოთა საშრობლოს ღირსეული ვაჟები და ქალიშვილები.

შეგო რა მონსენებელი ახალგაზრდობის საბჭოთა პარტიისთვის სულისკვეთებით აღზრდის საკითხს, ურთობის მოაგონა ანაბაგ სტალინის მითითება იმის შესახებ, რომ ჩვენ უნდა აღვარდოთ მხნე, მამაცო, თავის ძალაში დარწმუნებული ახალგაზრდა თაობა, რომელსაც არ შეეშინდება სიმწიფეებისა და დასძლევს ყოველგვარ დაბრკობებს.

დღეს ოქტომბრის სოციალისტურმა რევოლუციამ ჩვენი ქვეყნის ახალგაზრდობას გაუხსნა ფართო გზა ცოდნისაკენ. საბჭოთა სკოლა ყველაზე მოწინავე მსოფლიოში.

კომუნისტური პარტია, საბჭოთა მთავრობა, პირადად ანაბაგ სტალინი უდიდეს ურთადლებას უთმობენ საბჭოთა სკოლის შემდგომ განმტკიცებასა და განვითარებას, ახალგაზრდობის სწავლებას, მათ კომუნისტურ აღზრდას.

პარტიამ ნორჩი თაობის კომუნისტური სულისკვეთებით აღზარდა კომკავშირის მინდობი, სწორედ ამიტომ იყო, რომ კომკავშირის XI ურთობამ ერთ-ერთ ძირითად საკითხად სკოლაში კომკავშირის მუშაობა განიხილა.

მოსწავლენით ამ საკითხზე გამოვიდა საკავშირო ალკცენტრალური კომიტეტის მდივანი სკოლის დარგში აშ. ტ. ე. ერშოვა.

ჩვენი ქვეყანაში, — ამბობს აშ. ერშოვა, — განსორციელებულია ბავშვების საყოველთაო-ახალგაზრდად უნდა სწავლება. ყოველწლიურად იზრდება სკოლების ქსელი და მათში მოსწავლეთა რაოდენობა. მიმდინარე წელს დაწყებით, შეიღწილიან და სრულყო სკოლებში სწავლებას 88,9 მილიონი მოსწავლე. სკოლებისათვის გამოყენებული იქნება 171 მილიონი ეგზემპლარზე მეტი სახელმძღვანელო.

კაპიტალისტურ ქვეყნებში მშრომელთა ბავშვებს საშუალება არა აქვთ მიიღონ დაწყებითი განათლება კი. მაგალითად, ამერიკაში 1948 წელს 8 მილიონი ბავშვი არ სწავლობდა დაწყებით სკოლაში კი. ახევე ითქმის სხვა კაპიტალისტურ ქვეყნებზედაც.

მომსწავლელი შეგო რა სკოლაში კომკავშირული და პიონერთული ორგანიზაციების მუშაობის აღნიშვნა, რომ ბევრ სკოლაში ამ ორგანიზაციების კარგი მუშაობის შედეგად ყველა კომკავშირული და პიონერი ოთხბუნებზე და ხუთბუნზე სწავლობს. ოქროსა და ვერცხლის მედალზე სკოლადათავრებული მოსწავლეები თითქმის ყველა კომკავშირული არიან.

მაგარი არის ისეთი კომკავშირული ორგანიზაციები, რომლებიც ურთადლებას არ აქცევენ ისეთ უპარყოფის მოვლებზე, როგორცაა არაკეთილსინდისიანი და მოკონებულება მასწავლებლის ადვალტების შესრულებით. სადღი, გაკეთილზე მოუშაადებელი გამოცხადება, კარნახი, ადვალტ აქვს ორწლიანობასაც.

ბევრ სკოლაში კომკავშირული და პიონერთული აქტივისტები გადატვირთული არიან საზოგადოებრივი

და სხვა არასასწავლო მუშაობით, რაც ქვეყნის მსახურს მათს სწავლაზე.

საქორთა საზოგადოებრივი მუშაობა ისე მოვაწყობი, რომ იგი მოსწავლეებს ხელს კი არ უშლიდეს სწავლაში, არამედ ეხმარებოდეს. ზრდიდეს მათში ორგანიზებულიობა, აქტიურობა, კოლექტივიზმის გრძნობა.

მიმსწავლელი შეგდეგ ეხება რუსული ენის შესწავლის საკითხს და აღნიშნავს მის უდიდეს მნიშვნელობას ჩვენი ახალგაზრდობისათვის.

რუსული ენა ეხმარება ახალგაზრდობას გაეცნოს რუსი ხალხის მაღალ კულტურას, ეს ენა ურთობითიან აკავშირებს ჩვენი ქვეყნის მრავალ სხვადასხვა ენაზე მოლაპარაკე ხალხებს.

მიუხედავად ასეთი დიდი მნიშვნელობისა ბევრი მოსწავლე ჯერ კიდევ არ უთმობს სათანადო ყურადღებას რუსული ენის შესწავლას.

კომუნისტური საზოგადოების წარმატებით მშენებლობისათვის საჭიროა ფართოდ გამოყენებოთ მეცნიერება და ტექნიკა, ამიტომ დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მოსწავლეთა მიერ მათემატიკის, ფიზიკისა და ქიმიის შესწავლას. ზოგიერთი მოსწავლე მეტაქურად იზებობს მათემატიკის თეორიულ მასალას, ეს კი მათ ხელს უშლის აზრითად გამოიყენონ მათემატიკური წესები, კანონები, ფორმულები. ფიზიკაზე დაუფლებულია ტექნიკური მეცნიერება შესწავლა. ფიზიკის საფუძვლიანად ათვისებისათვის, საჭიროა მისი შესწავლა თვალსაჩინო საშუალებებით, პრაქტიკული ცდების საშუალებით. საჭიროა უზრუნველდეთო სკოლაში ბიოლოგიური მეცნიერების სწავლება მოწინავე მიზრითული მოძღვრების საფუძველზე.

მოსწავლე ახალგაზრდა აქტიურად უნდა მონაწილეობდეს საზოგადოებრივ სასარგებლო მუშაობაში: სასწავლო კაბინეტის მოწყობაში, სკოლაში და კოლმეურნეთა სახლების რადიოფიცირებასა და ელექტროფიკაციაში, მუშაობდეს სასკოლო ნაკვეთებზე.

სასკოლო წლებშივე უნდა ჩაენერგოს ახალგაზრდობაში შრომისადმი სიყვარული და პატივისცემა, მზადყოფნა — შეასრულოს საშრობლობისათვის ყოველგვარი აუცილებელი სამუშაო. ახალგაზრდობის კომუნისტური აღზრდის მნიშვნელოვან საშუალებას წარმოადგენს ფიზიკური კულტურა. სასკოლო კომკავშირულმა ორგანიზაციებმა უნდა მიაღწიონ იმას, რომ მოსწავლეები რეგულარულად მეცადინეობდნენ ფიზ. კულტურასა და სპორტში, ყველა სკოლას ჰქონდეს თანისი სპორტული მოედანი.

კომკავშირის ხელმძღვანელობს პიონერთულ ორგანიზაცია, რომლის რიგებში ამჟამად 13 მილიონი მოსწავლე ითვლება. უკანასკნელ პერიოდში მნიშვნელოვანად გაუმჯობესდა პიონერთული მუშაობა. პიონერი მკვლევართა ყველა ბავშვისათვის. ეს გამოიქმნა საქმით დამკვიდრდა საბჭოთა ბავშვების შეგებაში.

პიონერთული ორგანიზაცია დიდ და საჭირო მუშაობას ატარებს სკოლაში. ეხმარება მასწავლებლებს დისციპლინის განმტკიცებაში, ბავშვებში სწავლისადმი შეგნებულ დამოკიდებულების აღზრდაში. მატარებ გვაქვს ნაკლავებებიც. ხშირად პიონერებთან მუშაობისას არა ვაგვიღივებულელი ბავშვების ახაკობის ვი თავისებურებანი და ინტერესები. ზოგიერთი რაზმსა და პარამულში მუშაობა სწარმოებს ერთფეროვანულად, მასწავლენად.

შემდეგ ამხ. ერშოვა ეხება პიონერბანაკების მუშაობას, სადაც გონივრული დასვენება უზნაზნებელია დიდ აღმზრდელობის მუშაობასთან. მართა გასულ წელს პიონერბანაკებში, სატყეო სკოლებში, გამაგანსაღებელ მოედანებზე 4 მილიონზე მეტი ბავშვი იხვენებდა. ჩვენს ქვეყანაში ფართოდ ცნობილია მოლოტოვის სახელობის პიონერთა ბანაკი „არტეკ“ — ბავშვთა გაგანსაღების საკაუზო კერა. 1948 წლის თებერვალში აშანავ სტალინის ინიციატივით მიღებულ იქნა მთავრობის დადგენილება, რათა კიდევ გაისხნას „არტეკის“ ტიპის რამდენიმე ბანაკი.

პიონერებსა და მოსწავლეთა შორის აღმზრდელობითი მუშაობის მოწყობაში დიდი ადგილი უჭირავს სკოლის გარეშე საბავშვო დაწესებულებებს. ჩვენს ქვეყანაში 2000-მდე ასეთი დაწესებულებაა. 1000-ზე მეტი პიონერთა სასახლე და სახლი, ნორმ ტექნიკოსთა 400 სადგური, ნორმ ნავთობალისტა 230 სადგური, საბავშვო და თოვანების 140 თეატრი, მრავალი საბავშვო პიბლიოთეკა, საექსპერსო ტურისტული სადგური, პარკი, კინოთეატრი ექსპურება ბავშვებში თვითშემოქმედების უნარის განვითარებას.

ამხ. ერშოვა პიონერებსა და მოსწავლეებს მოაგონებს, რომ სკოლაში მთავარი როლი უკეთესი მასწავლებლის. მასწავლებელი მოსწავლეებს აიარაღებს ცოდნით, უნერგავს მათ შრომისა და კულტურული ყოვანცების ჩვეულებს, ზრდის მათ საპროტა პატრიოტიზმის სულისკვეთებით. ამიტომ ყოველი პიონერი და მოსწავლე პატივისცემით უნდა ეკიდებოდეს მასწავლებლის, ხარისხიანად უნდა ასრულებდეს მის ყველა დავალებასა და მითითებას. მათთვის კანონი უნდა იყოს გავეითებულე წიგნითი ყოვანცება.

ჩვენი ქვეყნის მოზარდი თაობის კომუნისტური აღზრდის საქმეში დიდა საპროტა ლიტერატურისა და ხელოვნების როლი. ვაუთხრებდა ორდება საბავშვო წიგნებისა და კინოფილმების გამოშვება, სტუდენტური სპექტაკლების დადგმები, ამჟამად ჩვენს ქვეყანაში ბავშვებისათვის გამოიღის 34 გაზეთი და უფრონალი თიქმის ორმილიონიანი ეგზემპლარის სავრთო ტირაჟით.

კომუნისტური პარტიის, პირადად დიდი სტალინის მამობრივი მზრუნველობით ჩვენს ახალგაზრდობას ყველა პირობა აქვს შექმნილი მისი შემოქმედებითი და სულიერი ძალების გაფურჩქნისათვის.

საკავშირო ალკ X ყრილობიდან XI ყრილობამდე განვლულ პერიოდში უდაღესი ცვლილებები მოხდა საპროტა კავშირის საერთაშორისო და საშინო მდგომარეობაში. ჩვენს ქვეყანაში აშენებულია სოციალიზმის და წარმატებით ზორიღებდა კომუნისტების მშენებლობა. ჩვენი ქვეყანა გახდა კულტურისა და პროგრესის მშენებელი, მოედო მოწინავე კაცობრიობის ძაღისა და იმედის წყარო. ამ ხნის განმავლობაში კომკავშირი გაიზარდა მრავალმილიონიან ორგანიზაციად, შეიარაღდა ცოდნით, უფრო განამტკიცა თავისი რიგები. გამძლიერდა ახალგაზრდობასთან კავშირი. თუ X ყრილობისათვის გ. ი. 1936 წელს საკავშირო ალკ რიგებში ითვლებოდა 3 მილიონ 800 ათასი ახალგაზრდა ამჟამად 9.283.000-ზე მეტი კომკავშირელია.

შეცვლილი პირობებისა და ახალი პირობებისა და ახალი საკავშირო ალკ წესდგენისა და დამატების შეტანა.

აი ამ საკითხთან დაკავშირებით მოხსენებით გამოვიდა საკავშირო ალკ ცენტრალური კომიტეტის მიღვანი ამხ. ვ. ნ. ივანოვი.

საკავშირო ალკ ცენტრალური კომიტეტის 1942 წლის 8 ნოემბრის დადგენილებით საკავშირო ალკ რიგებში მიღება დაწესებული იყო 14 წლის ასაკიდან. 6 წელია უკვე კომკავშირული ორგანიზაციები ხელმძღვანელებთან ამ დადგენილებით და კარგ შედეგამდე მუშავებენ. ამიტომ მომხსენებელმა წინადადება შეიტანა წესდების პროექტში ამ მუხლის ჩაწერის შესახებ.

საკავშირო ალკ X ყრილობიდან დღემდე განვლულ პერიოდში ნორმ პიონერთა ორგანიზაცია მნიშვნელოვნად გაიზარდა და განმტკიცდა. პიონერული რაზმები და რაზმეულები შექმნილია სკოლების დიდ უმრავლესობაში, პიონერული ორგანიზაციების ასეთი ზრდა კომკავშირისაგან მოითხოვს ხელმძღვანელების გაუმჯობესებას. ამიტომ აუცილებელი გახდა კომკავშირის წესდება შეეცოს ნაწილით: „პიონერული ორგანიზაციის შესახებ“, წესდების ამ ნაწილში ნათქვამია, რომ კომკავშირული ორგანიზაციები სკოლაში ჰქმნიან და ხელმძღვანელებთან პიონერულ ორგანიზაციებს. პიონერთა ორგანიზაცია ნერგავს ბავშვებში ცოდნისაღმ, შრომისაღმი სიყვარულს, დისციპლინისაღმ, წესიერებას, უფროსისაღმი პატივისცემას, ყოველი პიონერი მოსწავლემისათვის მაგალითის მიმცემა სწავლასა და დისციპლინაში.

საკ. ალკ წესდებაში ამ მუხლის შეტანა კიდევ უფრო ზრდის პიონერულ ორგანიზაციაზე კომკავშირის მზრუნველობას.

ყრილობაზე კამათში გამოსული დღეღვატები ლაპარაკობდნენ თავიანთი რასუბლიკის, მხარის თუ ოლქის კომკავშირელითა და ახალგაზრდობის მიერ მოპოვებულ მიღწევებზე.

საქართველოს კომკავშირული ორგანიზაციების მუშაობის შესახებ, მათ მიერ მოპოვებული მიღწევების შესახებ ყრილობაზე ილაპარაკა საქართველოს ალკ ცენტრალური კომიტეტის მდივანა ამხ. ო. ს. ზოდელთა ვამ.

კომკავშირის XI ყრილობას მიესალმა საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტი. მისაღმებაში ლაპარაკია სამშობლოს წინაშე კომკავშირის დიდ დამსახურებაზე და გამოიქვლილია რწმენა, რომ საპროტა ახალგაზრდობა ეკადრება იქნება ყველა ქვეყნის დემოკრატიული ახალგაზრდობის ავანგარდში.

ყრილობამ დიდი აღფრთოვანებით მიიღო ხალხთა დიდი მხელანის, ახალგაზრდობის საუკეთესო მგომობისა და მასწავლებლის აშანავ სტალინისაღმი გასავანავი წვირები.

პაპაი კინნარაშვილი

საქართველოს ალკ ცენტრალური კომიტეტის მდივანი პროპაგანდის დარგში

კლავიერ ბიბლიოთეკა

მემატება წელზე წელი,
ჩვიდმეტი წლის შევიქნები;
მომავალში რა გამოვალ? —
ამას სწორად ვუფიქრდები.
ქვეყნისათვის საჭიროა
კარგი ხურო და დღერგალი.
ოსტატობას კი სჭირდება
მარჯვე ხელი, კარგი თვალი!
დამზადება ავეჯისა,
დამეთანხმეთ, არის ძნელი;
მორს აიღებთ, გადახერხავთ,
თუ კი მორი არის გრძელი.
შემდეგ ფიქრად ვახერხინებთ, —
თუ ჩვენ სწორი გვაქვს ფიცარი,
აგერ დაზვა, ზედ გავმართოთ,
შალაშინი ხო მზად არი!
მას ხორკლები და ნუქრები
გულმოდგინეთ გავაცალოთ,
სანამ თეთრად არ დამშვენდეს,
ერთი წუთი არ ვაცალოთ.
სათამაშო გინდა ხელად —
გამოდგება ბურბუშულა!...
თუ გჭირდება მრგვალი ბურთი,
მორი მრგვალად გამოთალე, —
სახარატო დაზვაზუდა
გააკეთებ ამას მალე!..
ჰა, გაკეთდა ნება-ნება,
მაგიდების მთელი წყება.

დურგლობა ხომ კარგი არი,
ინეინრობა — უკეთესი.
ვიკისრებდი მშენებლობას,
თუ მასწავლეს ამის წესი.
როგორ მინდა მეც შევეუდგე
დიდი სახლის აშენებას,
მე დღეღაღამ ვიმუშავებ,
თუ კი მომცემთ ამის ნებას.
ჯერ მოგზაზავ სახლის გემას,
როგორც მე მსურს, როგორც მინდა,
მშვენიერი უნდა იყოს
ფასადიდან, აივნიდან.
აი, ნახეთ სახლი ჩემი,
ეს ფასადი, წინამხარე,
ყველასათვის გასარჩევი;
აივანი, აბაზანა,
ოთახები სულ ნათელი,
გავამზადე ყველაფერი —
ნახაზები, სურათები.
ახლა მუშახელი გვინდა,
სამუშაო გვაქვს მრავალი.
ხარაჩოც კი აიზიდა,
ზევით, ცისკენ ამავალი!
ტალამბრები ხმაურობენ,
მალლა სწვევენ მძიმე მორებს,
აგურების წითელ გროვებს.
ჰა, თუნუქით გადახურეს,
მუშაობაც დავამთავრე,
რა ლამაზი სახლი არის,

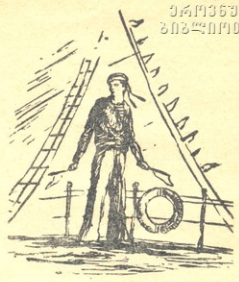
არ უჯერი მე ჩემს თვალებს.
 ოთხივე კუთხით გაჭიმულა
 ეს შენობა დიდზე დიდი,
 მაშ, ბავშვებო, მოქპრიადლით
 და ამ სახლში ჩამოფრინდით.
 ინჟინრობა ხომ კარგია.
 ექიმობას აბა რა სჯობს!
 მოზარდების ჯანმრთელობას
 სიყვარულით რომ დარაჯობს.
 მე ექიმი ვიქნებოდი,
 ოღონდ ვინმე მასწავლიდეს,
 ავადმყოფ ბავშვს მოვარჩენდი,
 რაგინდ მძიმე სენი ჰქირდეს.
 აი, პეტრეს მივაკითხავ,
 პავლეს ვკითხავ დინჯად, წყნარად:
 — გამარჯობათ ყმაწვილებო,
 აქ, ვინ არის თქვენში ავად?
 როგორ ცხოვრობთ, რა გაწუხებთ,
 მუცელი ხომ არ აგტკივდათ?
 თქვენ მიქსტურა, თქვენ კომპრესი,
 თქვენ, ლოგინში წოლა გინდათ.
 თერმომეტრი, აბა, ნახეთ?
 თქვენ მაჩვენეთ ენა კიდეც,
 უეჭველად წამოღებთ,
 საბანს რომ არ გადინხდით!
 თან სათვალეს გავისწორებ,
 თვალებს როდი დავაცეცებ,
 მიუჯდები მაგიდას და
 გამოუწერ ყველას რეცეპტს.
 ექიმობა კარგი არის,
 მუშად ყოფნა უკეთესი,
 ოღონდ ვინმე მასწავლიდეს —
 როგორია შრომის წესი.

აბა, ჩქარა, წამოდექით,
 მოგიწოდებს ხმა საყვირის,
 მოგიწოდებს მშენებლობა,
 დიადი და გასაკვირი.
 ხალხი მოდის სამუშაოდ,
 ასობით და წყება-წყება,
 სადაც ერთი ველარ დასძლევს,
 ბევრი შესძლებს გაკეთებას.
 შემეძლება რკინის გაჭრა,
 გრძელ-გრძელ რელსებს მოვამზადებ,
 სიმძიმეს კი დიდ ამწვითი
 აქ ავიღებ და იქ დავდებ!
 აგერ კალას ავადულუგებ
 და დაუშენ მძიმე ჟიროს,
 ყოველგვარი სამუშაო,
 საქირთა გავახურო.
 აბა, ქანჩი, აბა, ხრახნი,
 ქანჭიკებიც გამოსქედეს,
 რა დიადი შრომა არის,
 რა ზანზარი გააქვს კედლებს.
 იქ კვამლია, აქ გრუხუნი,
 და გუგუნებს მთელი სახლი,
 გართული ხარ მუშაობით,
 ვერ გაიგებ ხმას და ძახილს!
 აბა, უკვე გაკეთდა და
 გამოვარდა ორთქლმავალი,
 რომ ჩვენც და თქვენც გაგვაქროლოს,
 გადავალახოთ გზა მრავალი.
 ქარხანა თუ კარგი არი,
 ტრამვაი ხომ უკეთესი,
 კონდუქტორად წავიდოდი,
 თუ მასწავლეთ მისი წესი.
 კონდუქტორი ყველგან დადის,
 თან ჰკილია ტყავის ჩანთა,
 და ტრამვაის მგზავრებს ასე
 წესიერად ის მიმართავს:

—დიდებო და პატარებო,
ბილეთები შეიძინეთ!..
იწკრილებს ამ დროს ხარი,
დავიძვრებით მძიმე-მძიმედ.
—თქვენ სად მიხვალთ? ქალაქგარეთ?
ჩამობრძანდით, გაიხარეთ!
კონდუქტორი ხომ კარგია,
მე შოფრობა მირჩევნია,
გააქროლე მანქანა და
მიჰყევ ქარს და მიჰყევ ნიავს...
გადირბინე, ყველა გზა და
ყველა ხიდი გადირბინე,—
მე შოფრობა მირჩევნია,
მასწავლიდეს ოლონდ ვინმე!
მიგუგუნებს ავტო ჩემი,
სადაც გნებავთ, იქ დადგება!
ყველგან წასვლა შემოძლია,
ლიანდაგი არ მჭირდება!
მიეჭრი, მიეჭრი,
ღუ-ღუ. ღუ-ღუ.
მანქანა მყავს ჩქარზე ჩქარი.
სანაქებო შოფერი ვარ,
მგზავრთა გულის ვასახარი.
მფრინავობას აბა რა სჯობს!
მასწავლიდეს ოლონდ ვინმე,
აფრინდი და ვაჟაკურად
ზღვა-ხმელეთი გადიდრინე.
აგუგუნდა პროპელერი,
მე კი გულში ლაღად ვმღერი:
„ჰე, მოტორო, დასწვი მალა,
შენი ძალა ცაში სინჯე.
გადალახე ქარიშხალი,
არაფერს არ შეუმინდე“.

მფრინავ ღრუბლებს გადავუვლი,
შევერევი ცაში ჩიტებს,
მოუსმინეთ მათ სიმღერას,
ყველა გული დაიმშვიდეთ,
გადავივლი ზღვებს გუგუნით,
ვით თოლია, გადავსერავ,
მაღალ მთებთან მივფრინდები,
გზა რომ მისდევს აღმაცურად.
„გამაქროლე ვარსკვლავებთან,
ჰე, მოტორო, მთვარეც ვნახო,
თუ შორსაა ვარსკვლავები,
მინდა ეს გზაც გადავლაო“.
მფრინავობა ხომ კარგია,
მინდა გავხდე მეზღვაური,
ოლონდ ვინმემ შემასწავლოს
და ჩემს თხოვნას უგდოს ყური.
ქუღზე ლენტი მიფრიალებს,
ლენტზე—ლუზა დახატული.
ოკეანე გადავსერე,
მაინც ალარ დაცხრა გული.
მაშ, დამნებდი ქარიშხალი,
უკელ სტეენას და ხმაურსა,
ჯამბაზივით ანძას ავალ,
რას დამაკლებ მეზღვაურსა?
ხომალდებით ზღვასა ვსერავ,
ჰა, მოტორიც აგუგუნდა;
მე დავიპყრობ სამხრეთ პოლუსს
ჩრდილო პოლუსს—რა თქმა უნდა!
აირჩიე, რაც შენ მოგწონს.
საჰიროა ყველა დარგი.
ისწავლე და იბეჯითე,
რომ ოსტატი გახდე კარგი!

თარგმანი ალექსი შინგელიასი

ნან. გ. გულახაშვილისა

ჩვენ ქობორცელები ვართ

— აი, მოვედით, ესეც ჩვენი სახელგანთქმული კობორცის სკოლა, — მოსხრა ჩემმა თანამგზავრმა და ამაღლებულ გორაკზე მდგარ ლამაზ ორსართულიან შენობაზე მიმითითა. ფართო შარავნიდან სკოლისაკენ განიერი გზატყეცილი უხვევდა. ამ აღმართს ავეყვირა, ნელ-ნელა მივიწვედით მაღლა და გული სიამით გავცხებოდა. ქვევით, ცოტა მოშორებით არავგი მიმქუხდა. შორს კავკასიონის მარადყინულოვანი მწვერვალები მოსჩანდნენ. უწყვედი, კრიალა ცა ლურჯად მოლივლივ ზღვას აგავდა. აბილოდა. როცა ამ მაღლობზე დგებართ, დიდხანს, დიდხანს გინდათ უქტროთ ჩუნიების მიმჩადებულ სამშენებლებს.

უცებ ზარის ხმა მოსმა. ძალე მოსწავლეთა ერთამულთა ავიტო მიდამო. ესეც სკოლის ცხო. ვაშლილი მოედანი. ირველვე მშუახე ნარგავები, ხეივანები, უყან ასიოდე ნაბიჯის მოშორებით ხეივლებისა და ეცხაბის კარვად მოვლილი ბაღი.

კობორცი
რამდენი რამ წამეცოთა და გამეცოა ამ სკოლის ნორჩ მებაღეთა შესახებ; ისინი ხომ შარავნიპირველი გამოცხმაურნენ ჩობორცელებსა მოყოლებას: „ბაღ-ღენახებით დაგამეცნით სამშობლო“. რამდენჯერ მინდოდა თვალთ შეხახა ისინი, გავცნობოდი, გავსაუბრებოდი... და, აი, მე დღეს კობორცელებთან ვარ. აი, ისინი—სწავლისა და შრომის გმირები, მშუახე ნარგავების განუწყურელი და უხაზოვანი მგვობრები.

სკოლის შენობის კიბის საფეხურებიდან დაბალი ტანის, კაცი ჩამოვიდა და აჩქარებული ნაბიჯებით გამოეძებრა ჩვეყენ. ეს იყო კობორცის ოვაწლიანი სკოლის დირექტორი, ორდესოსანი ნიკო გოგიტაური. საბიტყესო ბიოგრაფია აქეს ამ აღიანისს მისი სიცოცხლემ ამ ბავშვების, ამ მოსუყავლეების სისხარულსა და ბედნიერებაში ხარობს. ათ წელზე მეტია ნიკო გოგიტაური გასუწყამეტლოვ მუშაობს კობორცის რეაწლიან სკოლაში. მან ჩაუყარა საფუძველი ამ ბაღ-ღენახებს. და აი, კობორცი — დღეშეთის რაითინს ეს პატარა, ოდესლაც მყითი სოფელი ახლა საქვეყნოდ ცნობილი და მისახამი გახდა.

— ეს ადგილი ეკალმარდითა და ქვა-ღორღით იყო დაფარული, — გვეყვება ნიკო, — სკოლის ეზოში არც ქუაი მცენარე არ იდგა.

— არ იხარებს, ფუქი ოცნებაა, — მუბრუნებოდნენ ადგილობრივი მცხოვრებლები, როცა მცენარეთა გამწვენების შესახებ საუბარს ვაგმართავდი სოფელში. მგჯეროდა საბჭოთა მიწურინული ბიოლოგიის სწორებოვარი მითითებებისა და... კიდევ დავაძლიეთ, დავიმორჩილეთ ბუნება. აი, გახებრეთ ახლა ამ გორაკს, — და მან ბალისავეე მიგვითითა. მის შესასწავლელ კარბთან მაღალ სვეტებზე ასეთი წაწყურა არის: „კობორცის რეაწლიანი სკოლის საცდელი ნაყეთი“. მარჯვნივ დიდ ჩარჩოში კი ჩასმულა მიწურინის პორტრეტი, რომლის ქვეშ მსხვილი ასოებით გარკვევით იკითხება ამ დიდი მეცნიერის ბრძნული სიტყვები: „ჩვენ ვერ დაველოდებით მოწყალეებსა მუნენისაგან, ჩვენი მოვალეობაა გამოეტყუთ იგი მას“.

სანამ ბაღში შევიდოდით, ნიკომ მდივანს დაუძახა და სკოლის ოთახიდან ლამაზ ყდაში ჩასმული რვეული მოატანინა. ეს რვეული მოითხოობთ თქვენ ამ ბაღის შესანიშნავ ისტორიას. მასში ჩაწერილია, თუ ვინ, რო-ლის, რომელი ხეცხილი დარგო, ვისზეა გაბიროვნებული თითოეული ნარგავი, ვინ აგებს პასუხს ამ თუ იმ მეცნარის ზრდა-განვითარებაზე.

შედიხართ ბაღში. თითოეული ხის ძირზე მეთუღლი მსუბუქათ მიყრ-

ლი სქელი ფირფიტა ნარგავის ჯიშის, ნომრისა და მომწოდებლის აღნიშვნით.

აი, №-109 — ქლაფი — დარგული 1942 წელს პიონერს მარტო მარტოქალის მიერ, № 164 ვაშლი — დარგი თენგიზ ვამაგურმა 1947 წელს. № 29 — მსხალი — დარგული ეთერ სანუბოისის მიერ 1946 წელს. ამ ნორჩ მებაღეთა შორის გამოირჩევა ყუფუნა გოგოლაური. მან სასკოლო ნაკეთზე დარგო 360 ვაზი, 13 მსხალი, 10 ვაშლის ხე, 12 ქლაფი და სასოფლო გზის გასწვრივ 22 ხე. თითოეულმა მოსწავლემ იცის თავისი ნარგავის ნომერი, თითოეულ პიონერს ღრმად აქვს შეგნებული ის პასუხისმგებლობა, რომელიც მას ამ ნარგავის მოვლა-ვახაობისათვის აყისრია, ახა ვინმემ სცადოს და გვაღვიან დღეებში არ მორწყოს თავისი ნარგავი, ეპირსაგან არ დაიცვას პატარა მოზარდი მცენარე, მაშინ მთელი სკოლა აზიზობრდება, მკაცრად დასჯის, გაეციანვე სკოლის სახელგამტებ წევრს. და ყველა პიონერულად ასრულებს თავის მოვალეობას.

ორიანხვერ პეკტარხეა გადამჭიმული ჭობორტის სკოლის საცდელი ნაკეთი. 6000 ძირი ვენახია გაწვენსული ახლა ამ ოდესღაც ხბოფი, დეპორტირებული მიწის ზედაპირზე, 504 სხვადასხვა ჯიშის ხეხილია დარგული. შეზღვევა უხმისაველიაი და ბარაქინია ჭობორტში. მოსწავლეები კრეფენ ხეხილს, ყურძენს, შრომობენ და სწავლობენ, უფლებებიან მცენარებათა საფუძვლებს, იხეწენ პრაქტიკულ, აუცილებელ და სასარგებლო კოდნას.

გვიან, შეზინდებისას ჩვენ დავამთავრეთ ვრცელი ბაღ-ვენახების და-აკადიკრესა და კმაფივლების ვრძნობით ვარუდებოდი უკან. ერთი ვაშლის ხის ძირთან 12-13 წლის ბიჭუნა ქვაზე დამჯდარიყო, მუხლებზე გამოლიო რვეულის ფურცლებზე რაღაცას იწერდა. ჩვენ ისე მოულოდნელად წავედებით თავზე, რომ მას არაფერი გაუვიდა.

— რას იწერ, თენგიზ! — დიმილით შეეცითხა ნიკო და ზაქმეს ხელები თავზე მამობრივი სიყვარულით გადასცეა.

თენგიზი დირექტორისა და უცნობი ადამიანების დანახვისას უცებ ხეზე წამობტა, ქამარი გაიმწორა, მოჩიდიბული ათვლენით შემოგაკერდა.

თენგიზს დლიური გამოვართვი, დავათელიერე. აი, რა ეწერა შიგ: „1948 წელი, 5 აპრილი. ჩემი ხე მალე აყვავილდება. ტოტებზე ვეირტები გამოუსხამს“.

„1948 წელი, 20 მაისი. ჩემი ხე შეფოთილია. მე თამამდ ვეტივი მის ჩრდილქვეშ“.

„1948 წელი, 10 ივნისი. ნაყოფების გამოსხმა დაიწყო. დღეს დავითავლუ შროლოდ ოთხი“.

„1948 წელი, 20 აგვისტო. ნაყოფი შვიფდება. ჩემს ხეს 15 ნაყოფი ასხია, მოველოდი ნაყლებს, ვინაიდან წელს პირველად გამოისხა ნაყოფი. მთელი კვირა წეობა არ მოსულა. დღეს ერთი დოჭი წყალი „დავაღვივი““.

„1948 წელი, 25 ოქტომბერი. უკანასკნელი ნაყოფი მოყვევიტე და ჩავაბარე საწყობს. ფოთლები ყვითილდება. დაიწყო ცვენა“.

და ასე ვრძელდებოდა დავიერებით ეს საინტერესო ჩანაწერები. დლიური სიხარულით დავუბრუნე თენგიზს და ხეს შევხდე. იგი 1943 წელს დაურეგავს თენგიზს, სკოლაში შესვლის პირველსავე წელს. და რამოდენა გაზრდილა, რა ლამაზად გოუმლია ტოტები, როგორ აყვრია ტანი, რა მკვირვად და სწორად იზრდება!

და გინა მარტო თენგიზი უცლის ასე თავის შვიკან ნარგავეს?! ამ ცეთილ-შობილოდ საქმეში ერთმანეთს ევიბრებიან შალეა და გიორგი, მანანა და თამარი, ორაკლი და გუმბერი, პირველი და მეორე კლასის, მესამე და მეოთხე, მეშვიდე და მერვე კლასის მოსწავლეები.

შეღამდა. მე და ნიკო სკოლის ივიანზე ვისხედით და ტყილიად ესაუბრობდით. სოფლის შარავხზე კი გვიან ღამემდე ისმოდა ნორჩ მიჩურინელთა წყარიალა სიმღერები:

ჩვენ ვართ ჭობორტლები,
ბაღს ვაწვენებთ ყველგანა,
რომ იდიდოს, იხაროს
ჩვენმა დიდმა ქვეყანამ.

აკაკი თოფუჩია
ნ.ბ. გ. გულონაშვილისა

ხუთი რჩევა

შრომა ჩვენს ქვეყანაში ღირსების, სახე-
ლისა და გმირობის საქმეა. სადაც არ უნდა
შრომის საბჭოთა აღმინამა, ის ყველგან
ანგარიშს აბარებს ხალხს თავის მიღწევებ-
ზე, — თუ როგორ შეასრულა თავისი პატრიო-
ტული მოვალეობა სამშობლოს წინაშე. ეს
ანგარიში ზემოთა მისი შრომისა.

თქვენც, ბავშვებო, გაქვთ სამშობლოს წი-
ნაში თქვენი პატრიოტული მოვალეობა. ეს
არის თქვენი მეცადინეობა და ბეჯითობა.
თქვენც გაქვთ თქვენი შრომის ზემოთა, — ეს
არის გამოცდები.

თითოეული თქვენგანი ოცნებობს, რომ
ღირსეულად ჩააბაროს გამოცდები და გაახა-
როს მშობლები, ახანაგები, თავისი ქვეყანა
წარჩინების ნიშნებით — ხუთიანებით.

მაგრამ ამ ოცნების განსახორციელებლად
საჭიროა კარგად მოემზადოთ გამოცდებისა-
თვის, შეიარღღეთ მთელი სასწავლო წლის
განმავლობაში მიღებული ცოდნის მარაგით.

როდის უნდა მოემზადოთ გამოცდებისა-
თვის?

ყოველთვის, მთელი სასწავლო წლის გან-
მავლობაში და განსაკუთრებით გამოცდების
წინათვეებში.

როგორ მოემზადოთ გამოცდებისათვის?

პირველი რჩევა. აუცილებლად შეადგინეთ
კალენდარული გეგმა გამოცდების მომზადე-
ბისათვის. გეგმაში ჩასწერეთ კვირაში რო-
მელ დღეს რომელ საკანს დაამზადებთ. მა-
გალითად: ორშაბათობით გაიმეორებთ მა-
თემატიკას, სამშაბათობით — ფიზიკას, ოთხშა-
ბათობით — ბუნებისმეტყველებას და ასე შემ-
დეგ.

ზოგიერთ მოსწავლეს ასეთი რჩევა უთუოდ
შეაშინებდა, იფიქრებს: როგორ შეიძლება ამ-
დენი ვანგელი მასალის განმეორება, როცა
სკოლაში მეცადინეობა ყოველდღიურად მიმ-
დინარეობსო. მაგრამ ეს უადვილო შიშია.
სრულად არ არის საჭირო თავიდან მთელი
მასალის წაკითხვა, არამედ განვიღოთ მასალი-
დან უნდა ამოირჩიოთ ის, რაც ცუდად იცით,
ან რაიმე მიზეზის გამო (მაგალითად გაკვე-
თილითის გაცდენა) ცუდად შეითვისეთ. აი,
ეს არის მთავარი და მის მიმართ უნდა გაამა-
ხვილოთ თქვენი ყურადღება.

მეორე რჩევა. არ არის საყალბეულო
ყველაფერი გასსოვლეთ. შეადგინეთ მთელი
მასალის კონსპექტი. ეცადეთ მოკლედ და
შინაარსიანად დალაგოთ ამა თუ იმ საგანში
თქვენი ცოდნა.

მესამე რჩევა. გამოცდებისათვის მომზადე-
ბა შეუძლია ერთს, მაგრამ უმჯობესია თუ
იმეცადინებთ კოლექტიურად — ორი ან სამი
ერთად. მაშინ უკეთესად შეიძლება შეამოწ-
მოთ ერთმანეთის ცოდნა და გაარკვიოთ გაუ-
გებარი საკითხები.

მეოთხე რჩევა. არასოდეს არ გადადეთ
საგნის მომზადება, თუნდაც ერთი დღითაც,
თუ კალენდარულ გეგმაში აღინიშნული
გაქვთ, მაგალითად, ორშაბათს მოამზადეთ
მათემატიკა, აუცილებლად დაჯექით სამეც-
ადინოთ. იმეცადინეთ მონღოლებით და ყურა-
დღებით. შინაგანი დისციპლინა უნდა იქნეს
მტკიცე, რკინისებური.

ყველაფერი გააკეთეთ დროზე. მოემზა-
დეთ გამოცდებისათვის გეგმიანად, ყოველ-
დღიურად, არაფერი არ გადასდეთ ხვალისა-
თვის.

რეგულარობით მოსახერხებელია სკოლაში
მეცადინეობა, გამოცდებისათვის მზადება და
დასვენება.

მეხუთე რჩევა. ყოველთვის გასსოვლეთ
თქვენი დამრიგებლები — მასწავლებლები.
უხდა იცოდეთ, რომ მასწავლებლები თქვენ-
ზე არანაკლებ არიან დაინტერესებული
თქვენს წარმატებაში, რომ თქვენ ყოველთვის
ღირსეულად ჩააბაროთ გამოცდები. მასწავ-
ლებლები ყოველთვის დაგეხმარებიან, მხო-
ლოდ გულხაზილად უნდა უთხრათ, რამა
გრძნობთ სისუსტეს, რა ვერ გაიგეთ, რომე-
ლი გაკვეთილი უფრო ძნელად გაქვთ შეთვი-
სებული.

გაზაფხული უკვე მოვიდა. მალე დაიწყება
გამოცდები. ტყუილ-უბრალოდ არ დაჰკარ-
გოთ დრო — დაუყოვნებლივ შეუდგით გა-
მოცდებისათვის მზადებას.

და როცა თქვენ წარმატებით დამთავრებთ
სასწავლო წელს, ღირსეულად ჩააბარებთ
შემდეგ კლასში გადასაყვან გამოცდებს, შე-
ეცდილიათ სრული უფლებებით თქვათ, რომ
თქვენ თქვენი ვალი შეასრულეთ სამშობლოს
წინაშე.

მიხაილ ქორელი

ხელოვნების და მანახურებელი მოღვაწე

ნან. წმ. დაუშვილისა

შესვედრა აკაკისთან

1882-84 წლებში მამაჩემი ფილიმონ ქორელი* თავისი ოჯახით იტალიიდან დაბრუნდა და თბილისში ცხოვრობდა. აკაკი წერეთელი სწორედ იმ ხანებში ვნახე პირველად და გავიცანი. მაშინ მწლისა ვიყავი. მე იტალიაში დავიბადე და ვიციოდი მხოლოდ იტალიური და რუსული ენა, რომელიც დედაჩემმა, უკრაინელმა, შემასწავლა. ქართული იმ დროს არ ვიციოდი.

ერთხელ მე და ჩემი ამხანაგები—მეზობლის ბავშვები, ჩემს ოთახში ვთამაშობდით და იქაურობას თავდაყირა ვაყენებდით: სექტაკლს ვაწყობდით. მაშინ «მან რიდიოთ» გატაცებული ვიყავი. მე ამერიკელ წითელკანიანს—«არწივის თვალს» ვთამაშობდი, ხოლო ამხანაგები—ევროპელებს. ის იყო, როლის მიხედვით: ტყვეობიდან თავი უნდა დამეღწია და მეორე ოთახში გავტყუელიყავი, რომ კარები გაიღო და დედაჩემმა მომამახა:

* ფილიმონ იასეს-ძე ქორიძე გასული საუკუნის მეორე ნახევრის მუსიკალური მოღვაწეა. ის იყო პირველი ქართველი, რომელიც საოპერო ასპარეზზე გამოვიდა. გარდა ამისა, იგი ქართული, ზეპირი წესით შენახული, ხალხური სიმღერების შეგროვებია. მან ჩაწერა მრავალი სიმღერა, რომელიც ამჟამად საქართველოს სსრ. მუზეუმში ინახება.

რედ.

—რა მოგივიდა, მიქელე! ჩვენთან უცხო სტუმარია, შენ კი აქაურობას იკლებ!

სასტუმრო ოთახის ბოლოში ვიდეც, ჩემთვის უცნობი ადამიანი დავინახე, მამაჩემს ესაუბრებოდა. მამამ დამიძახა:

—აქ მოდი, მიქელე!

დამცვლდა: უფროსების დამახეზაზე ხომ დაუყოვნებლივ უნდა მივსულიყავ, მაგრამ ამ შემთხვევაში ეს გამიძნელდა, — ფეხშიშველა ვიყავი, როგორც ამას როლი მიკარნახებდა; მოკლე შარვალი მეცვა, მკერდი კი წითელი და თეთრი საღებავებით მქონდა მოთითხნილი.

—ახლავე მოვალ, მამა!—ვუპასუხე და საჩქაროდ ჩაცმა დავიწყე.

ჩემი ამხანაგები მაშინვე გაჰქრნენ. უცხო სტუმარმა და აჩქარებამ წონასწორობა დამაკარგვინეს. სიჩქარისაგან მარჯვენა ფეხსაცმელში მარცხენა ფეხი ჩამიდგამს, ხალათსაც მეონი უკუღმა ვიცვამდი.

—მიშველე, დედა!—ჩუმაღ და მოუთმენლად ვეძახი დედას, — არც ფეხსაცმელი მეტყევა არც ხალათი!

ვიდრე დედა მშველოდა და მაჩქარებდა, მამამ კვლავ დამიძახა:

—სადა ხარ, მიქელე?

—ეხლავე მოვა, ფილიმონ, დაიცადე! — უბასუხა დედამ.

—რა მოგივია, შვილო! მარჯვენა და მარცხენა ფესსაცმელს ვერ არჩევ? რა გაღელვებს? შენ, მგონი, ტირილს აპირებ, მიქელე. საამისო არაფერია. მამაშენს უნდა ამ ახალ სტუმარს შენი თავი წარუდგინოს.

—სწორედ ეს მაღელვებს! ახალი სტუმრებით რომ მოვლენ, მაშინვე ათანაირი კითხვებით ჩამაცვიფლებიან: აბა, იტალიურად ლექსი წაგვიკითხე! ქართული რატომ არ იცი? და სხვა ასეთი... რა ჩემი ბრალია, რომ იტალიაში დავიბადე! რა ჩემი ბრალია, რომ ახალჩამოსული ვარ და ქართული ჯერ არ ვიცი! ერთი და იგივე კითხვებით მაწუხებენ და მამაზე რევენ.

—არა, მიქელე, ეს სულ სხვა სტუმარია, არაფრით არ შეგაწუხებს. აბა, ჩქარა. თავზიანად გეჭიროს თავი.

მოკრძალებით შევაღე სასტუმრო ოთახის კარი.

—მაბატე, მამა, რომ დავაგვიანე!... — ესთქვი ოდნავი ხმის კანკალით და განზე გავვდიქი.

—აი, ბატონო ჯაკკი, ჩემი ბატარა ვაჟი — მიქელე!

წინ წავდექი, ქუსლები დავაბაკუნე, როგორც წესი მოითხოვდა და გავჩერდი. ვიცოდი, რომ სანამ უფროსი ხელს არ გაგიწვდის, მე თვითონ ხელი არ უნდა გავეწოლო.

—გამარჯობა, ყმაწვილო კაცო! — მითხრა სტუმარმა და ხელი გამომიწოდა, მაგრამ მომიჭირა, როგორც ტოლ-ამხანაგს. გუნებაში გამეცინა — სადაური ყმაწვილი კაცი ვარ, ძლივს მწლისა ვარ! რადგანაც ქართული არ ვიცოდი, სტუმარი რუსულად მელაპარაკებოდა.

შევხედე. თვალები და სახე მომიღმარე, ხშირი ხუჭუტა თმა, ისეთივე ხუჭუტა ლამაზი წვერი. მომიწონა ეს სტუმარი.

—წითელკანიანის როლს ასახიერებდა — თითქმის. შიშველი იყო და ჩაცმამ დააგვიანებია... — სიცილით აუსუნა დედამ მამაჩემს.

—წითელკანიანის როლს? — გაკვირვებით იკითხა სტუმარმა.

—ღიბ, «მან რიდი» გატაცებული და წელან წითელკანიანს ასახიერებდა.

—მაშ, მეგობრები გყოფილვართ, ყმაწვილო კაცო! «მან რიდი» მეც ძალიან მამაშენს მაგრამ წითელკანიანის განსახიერებას ვერ არ ვცდილვარ... ძნელი საქმეა, ალბათ! — სრულებით სერიოზული კილოთი მკითხა სტუმარმა, თვალეში კი ღიმილი უცემციმებდა.

—თქვენთვის ძნელი საქმე იქნება: წითელკანიანები არც წვერს ატარებენ, არც უღვაშს.

—ხოო! სამწუხაროდ ჯერ-ჯერობით ვერც წვერს, ვერც უღვაშს ვერ მოვიშორებ.

«მან რიდი» მოსწონს», — გაფიქტე, კარგი აღამიანი უნდა იყო.

—«მან რიდის» გარდა რას კითხულობ?

—ბუშკინის «რუსლან და ლულდმილა» წაგიკითხე.

—ოო, ლამაზი პოემა! მოგეწონა?

—ძალიან! შესავალი ზეპირად ვიცი!

—ზეპირად? მე კი ზეპირად არ ვიცი, თუმცა, თუ მომავონებ...

მაშინვე პოემის შესავალი ვუთხარი.

—ყოჩად, ყოჩად! მადლობელი ვარ, რომ ლამაზი ლექსით მასიაშოვნე. აი, როდესაც მშობლიური ენა გეცოდინება, ბევრ ლამაზ ქართულ ლექსსაც წაიკითხავ!

—მაშ, ქართულს ძალიან მაღე ვისწავლი! — გავთამამდი მე.

—ეგრე, ჩემო ბატარა მეგობარო, ძალიან კარგს იზამ... აბა, საიდუმლოდ გეტყვი, — მითხრა მან და ალერსიანი ღიმილით ჩემსკენ გადმოიხარა, — მეც ხანდახან... ვწერ ლექსებს...

მის გამოხედვაში ჰუმორი ვიგრძენი, ამ ჰუმორის მხოლოდ მაშინ გავუტე, როდესაც გვიზარდე და მისი სიტყვები და ღიმილი მომაგონდა.

—ნებას მომცემთ, თქვენს გვერდით ჩამოვჯდე?

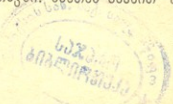
—მხრებზე ხელი მომხვია და გვერდით მომისვა.

—თქვენ, მართლა, ლექსებს წერთ?

—მართლა!...

—მიქელე! იცოდე და დაიხსომე, ჩემო შვილო: ეს — ჩვენი ცნობილი, საყვარელი პოეტი, აკაკი წერეთელი!

ცნობილი და საყვარელი პოეტი, «მან რიდი», პუშკინი, ქართულის არცოდნა; წითელკანიანის როლი ჩვენს სპექტაკლში და სხვა ათანაირი აზრები კორინტელივით ტრიალებდა ჩემს თავში. მასთან ბასით მო-

ხიბლულს, მინდოდა ბევრი რამე მკითხნა, მაგრამ დერეფანში ზარის ხმა გაისმა.

—აბა, ეხლა შენს ოთახში წადი და შენს საქმეს მიხედე!—მითხრა მამამ.

აკაკიმ ხელი ჩამომართვა:

—ნახვამდის, ჩემო პატარა მეგობარო!

წასვლა არ მინდოდა, მაგრამ რა გაეწყობოდა. გავედი და დედაც გამყვა.

—მოგეწონა სტუმარი? ხომ არ გაჯავრებდა? დიმილით მკითხა დედამ. წუთით შევჩერდი და პასუხის ნაცვლად ვკითხე:

—ნეტავ ისევ მალე მოვა? ნახვამდისო მითხრა და...

—ახლა ხშირად ივლის.

გამეხარდა. მარტო, დავრჩი. ავიღე «რუსლან და ლუდმილა» და კითხვა დავიწყე, თან გვიქრობდი: ლექსებს ქართულად წერს... ნეტავი მისი ლექსები ისეთივე ლამაზია, როგორც პუშკინის? დედამ ქართული ანბანის წიგნი უნდა მიყიდოს... ასეთი სასიმიოვნო ადამიანი, ალბათ, ლამაზ ლექსებს წერს...

მალე ვისწავლე მშობლიური ენა და მალე დავიწყე აკაკის ძვირფას ქმნილებათა კითხვა.

...მას შემდეგ ჩემს გულში, ისე როგორც ყოველი ქართველის გულში, ღრმად და წარუშლელად აღბეჭდილია დიდი აკაკის—ჩვენი სასიქადულო მგოსნის სიყვარული.

გაზაფხული რაჭაში

საქარია შერაზადიშვილი

მზისგან დაკრილი ზამთარი მთებს შეეხიზნა სოფლიდან, აპრილთან ერთად მერცხალი ფრთების ფართატით მოფრინდა.

მთებში სადღეღმეო ღრუბლები აშფოთდნენ ღომის ბუხუნით, გულამღვრეული დაიძრნენ საკაურა და ლუხუნი*.

მგონია ნაკადულებმა ცისწაეღონ ფრენა ჩიტვივით, — გაჩენის უმაღ დაიწყეს ქვებზე ხტომა და ტიტინი.

ვით ბავშვმა დედის საკინძე, — მიწა გადახსნა გუთანმა,

ბელტმა ზნორება დაიწყო ზამთრისგან შენახუთარმა.

მიწის ზემოთ და მიწის ქვეშ ყველგან გაცოცხლდა ბუნება, გორბის მოაწვა მარცვალი უპირებს გადაბრუნებას.

ნიშას ბალახი ალაღებს, ჯეჯილი—კაცის მარჯვენას, დალოცვილ იყოს მშრომელი ადამიანის გაჩენა.

ჩვენო ლაქლაქა მამულო, ჩვენო ბალო და ვენახო, ყოველი გამოზაფხული ჯანღონით საცხე გვენახოს.

* მდინარეების რაჭაში.

უფროსი პიონერხელმძღვანელი

საქართველოს ბოლშევიკების ხელმძღვანელმა კ. ნ. ჩარკვიანმა საქ. აღკვ XVII ყრილობაზე მკაფიოდ ჩამოაყალიბა ჩვენი რესპუბლიკის კომკავშირული ორგანიზაციების საბრძოლო ამოცანები.

ამხანაგმა კ. ნ. ჩარკვიანმა კომკავშირის ერთერთ ფრიალ მნიშვნელოვან ამოცანად დაუსახა ხელი შეუწყოს და დაეხმაროს ჩვენი სკოლის მუშაობის შემდგომ აღმავლობას. კომკავშირის მუშაობა სკოლაში ორგანიზებად არის დაკავშირებული პიონერული ორგანიზაციის მუშაობასთან.

კომკავშირის წარმომადგენელი სკოლაში არის უფროსი პიონერხელმძღვანელი. ის მთელი თავისი მუშაობით დაკავშირებულია სკოლის პედაგოგიურ კოლექტივთან. პიონერხელმძღვანელი მოწოდებულია დაეხმაროს სკოლას, კომკავშირის თითოეული პიონერის ჩვენი ქვეყნის ღირსეულ შვილად აღზრდისათვის.

რთული და საინტერესოა უფროსი პიონერხელმძღვანელის სამუშაო. იგი ვალდებულია ისე წარმართოს პიონერორგანიზაციის მუშაობა, რომ ჩაუნერგოს ბავშვებს სოციალისტური სამშობლოს, ბოლშევიკური პარტიისა და დიდი სტალინისადმი უსაზღვრო სიყვარული, ერთგულება და თავდადება. მან ბავშვებში უნდა გამოიმუშაოს მისწრაფება ცოდნის დასაუფლებლად, მისწრაფება მეცნიერებისადმი, ტექნიკისადმი, შრომისადმი. თითოეულ პიონერს უნდა ვანუვიითაროს შეუპოვებობა სიძნელეთა გადალახვაში, სიმამაცე, მხნეობა, ფიზიკური ამტანობა, კოლექტივიზმის გრძობა, უფროსებისადმი პატივისცემა; აგრეთვე დანერგოს ბავშვებში საზოგადოებრივი ჩვევები და ვანუვიითაროს ინიციატივის გამოჩენის უნარი. პიონერხელმძღვანელს მუშაობის დროს უნდა ახსოვდეს ამხანაგ კ. ნ. ჩარკვიანის მოითებება იმის შესახებ, რომ „ვიცნ სკოლაში შეიგნებს, თუ რა დიდი ღირებულება აქვს დროს და მიეჩვევა სისტემატურ მუშაობას, ის ცხოვრებაშიც თანმიმდევარი და მუყაითი იქნება“. პიონერხელმძღვანელი თვითონ უნდა აძლევდეს მაგალითს და ყოველდღიურად ასწავლიდეს

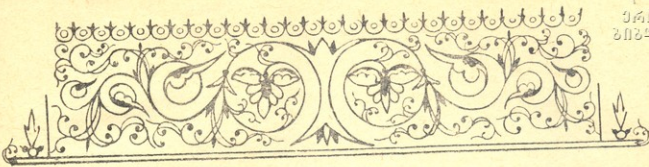
ბავშვებს დროის წესიერად და ნაყოფიერად გამოყენებას.

პიონერხელმძღვანელი უნდა წარმართავდეს ბავშვთა შორის პოლიტიკურ მუშაობას. ამ დიდი საქმის წარმატებით შესრულებისათვის უფროსმა პიონერხელმძღვანელმა უნდა გამოიყენოს ბოლშევიკური პარტიის ბეზღალების და მათი თანამებრძოლების ცხოვრების მაგალითები, საბჭოთა ხალხის თავგანწირული შრომისა და ბრძოლის ცოცხალი სურათები. პიონერხელმძღვანელი სისტემატურად უნდა ესაუბრებოდეს მოსწავლეებს ლენინისა და სტალინის ბავშვობაზე, მათი რევოლუციური მოღვაწეობის შესახებ, დიდ სამამულო ომში საბჭოთა არმიის გმირულ გამარჯვებებზე, მეოთხე სტალინური ხუთწლიანი გეგმის, კომკავშირის გმირული გზის შესახებ, მეცნიერების, ტექნიკის შესახებ და ა. შ.

უფროს პიონერხელმძღვანელს უნდა შესწავლდეს უნარი პიონერორგანიზაციის წინაშე მდგომარე ყველა პრაქტიკული ამოცანა დააყენოს როგორც ხალხისა და კოლექტივის ინტერესებიდან გამომდინარე პოლიტიკური ამოცანა. ამას იგი შეძლებს მხოლოდ მაშინ, როდესაც მისი პოლიტიკური და კულტურული პოზიციები ფართო იქნება. თავისთავზე ყოველდღიური მუშაობა პიონერხელმძღვანელის პირდაპირი მოვალეობაა. მან აგრეთვე უნდა გაიზიაროს მასწავლებლებისაგან ბავშვთა შორის მუშაობის წლობით დაგროვილი გამოცდილება.

პიონერხელმძღვანელი ნორჩი თაობის უფროსი ამხანაგი და მეგობარია. ის ხსოვს უნდა იყოს ბავშვებთან. მაგრამ მისი სახით ბავშვები ყოველთვის უნდა ხედავდნენ არა მარტო ამხანაგსა და მეგობარს, არამედ უპირველეს ყოვლისა — ხელმძღვანელს.

პიონერული ორგანიზაციის შრავალფეროვან მუშაობაში უფროსმა პიონერხელმძღვანელმა ფართოდ უნდა ჩააბას კომკავშირული აქტივისტები, ყველა პიონერი. მაგრამ, ზოგიერთ შემთხვევაში, უფროსი პიონერხელმძღვანელი ცდილობენ ყველაფერი თვითონ გააკეთონ: ჩაატარონ რაზმების

ა ნ ჩ ა რ ი

ალექსანდრე პუშკინი

არის უდაბნო ძუნწი და ვრცელი,
მუდამ მხურვალე მწველი. ტაროსით,
და იქ დგას, როგორც მრისხანი მცველი,
ანჩარი ერთი მთელ სამყაროში

ის მწყურვალე ველთა ბუნებამ ძველად
წარმოშვა რისხვის დღეს აღმფოთებით,
და მან მოშხამა დაუზოგველად
მისი ფესვნი და მკვდარი ფოთლები.

როს შუადღისას აღმური ღვივის,
ქერქიდან ჟონავს შხამი წვეთებად, —
ბინდში ცივდება და ხდება მკვრივი,
ხეს გამკვრივალე ფისად ეღება.

არ მიფრინდება მასთან ფრინველი,
ვეფხვიც არ მიდის, — მხოლოდ ხმაურით
სამკედრო ხეს ესხმის ქარბუქი ბნელი
და მისგან მიჰქრის ის მოშხამული.

როცა დაბურულ ფოთლებსაც შფოთით
მორწყავს ღრუბელი იქ დარჩეული,
ყველა ტოტიდან უხვად ჩამოდის
ქვიშაზე წვიმა შხამშერეული.

ერთხელ კაცს უხმო კაცმა მეფურად
და ის გაპგზავნა ანჩართან ღამით;
ისიც გაუდგა გზას უნებურად,
და დილას მასთან დაბრუნდა შხამით.

თან მოიტანა მან ფისი მკვრივი
და ანჩარის რტო ფოთლებ დამუქნარი.
შუბლიდან, როგორც ნაკადი ცივი,
ჩამოდოდა მას ოფლის ღვარი.

მოსეღისთანავე დაჰკარგა ძალა,
კარავში დაწვა მარტოკა ობლად,
და ყრმა საბრალო გარდაიცვალა
იმ უძლეველის ფეხთა მახლობლად.

მამინ მეუფემ გაჟღენთა შხამით
ბასრი ისრები მორჩილი ჯარის,
და გაუგზავნა მეზობლებს ამით
უცხო ქვეყნებში დაღუპვა ჩქარი.

რას იკვირები, აბა ვინ ვარ?

ლავით ბაჩჩილაძე

რით არა ვარ დოსტაქარი,
 ან ექიმი რად არ მქვია?
 შეეუხეიე იმით მხარი,
 მოვაშორე ამას ქია;
 ის გავაკარ არტაშანზე,
 გატეხილი ჰქონდა წელი.
 თან ქოჩორიც შემოეპარსე,
 რომ გავკარი დანამკრელი.
 ეს გავსინჯე მიკროსკოპით,
 არ სტანჯავდეს სნეულება.
 მორჩება და,—კარგადმოფი
 მადლს ჩურჩულით მეუბნება.
 დაუფიქრდით, აბა, ვინ ვარ,
 ან და ვისი ექიმი ვარ?

არ მოკვდება ასში ერთიც,
 თუ წამალი მიფუსწარი.
 იცი ჩემი პაციენტი
 სულ სხვა გვარი მოდგმის არი.
 რიერაქიდან მზის ჩასვლამდის
 მის ქვეშ ფორთხავს ჩრდილი შავად;
 ეს მოძრაობს მისივე ლანდი,
 მაგრამ თვითონ ვერსად წავა.
 დგას და მხრები ერხევიან,
 თავს უმშვენებს ნისლის ქულა;
 გარს ჩიტები ეხვევიან
 მომღერალნი მხიარულად.
 გეგონებათ თვითონ გალობს
 ის სიმღერას გასაკვირველს...
 და რომ მივსწვდე სამკურნალოდ,
 ზედ მივადამ მაღალ კიბეს.
 დაუფიქრდით, აბა, ვინ ვარ,
 ან და ვისი ექიმი ვარ?

თანაც ამ ჩემს პაციენტებს,
 სხვაგვარი აქვთ ჩვეულება:
 როს დაფარავს კირხლი ქედებს,
 ყველა ქურქით იმოსება,
 ყველა ცდილობს თავის სახლში
 ღამე თბილად გაატაროს,
 ესენი კი სწორედ მაშინ
 გაიხდიან ტანისამოსს;
 ქარ-ყინევაში ღვანან ჩუმად,
 სახლი არის მთა და ველი...
 მაგრამ ისევე დაამშვენებს
 გაზაფხულზე ტანსაცმელი.
 დაუფიქრდით, აბა, ვინ ვარ
 ან და ვისი ექიმი ვარ?

დაცვარული ცივი ოფლით,
 შერბეული ნიაფ-ქარით,
 ბაღში ჩემი ავადმყოფი
 ხელს დამიქნევს ფეხზე მღგარი...
 დიახ, ფეხზე მღგარი მხვდება,
 რაც არ უნდა სიცხე ჰქონდეს,
 რადგან, ერთხელ თუ დაწვება,
 ვერც ადგება ვერასოდეს.
 ამას წინათ დაწვა ერთი,
 ვერ ვუშველე მოფარსხალეს,
 მას გაუპეცს ცულით მკერდი
 და ჩონგური გამოთალეს.
 ხელს გაჰკრაგ და იტყვის ნანას,
 ხმა ღულუნებს უებარი...
 მაგრამ ვნანობ, ო, სულ ვნანობ,—
 წამალი ვერ მიფუსწარი...
 დაუფიქრდით, აბა, ვინ ვარ,
 ან და ვისი ექიმი ვარ?

ვულკანები კამიჩისძვრები

ორი ათასი წლის წინათ ძველი ბერძნები, როდესაც აპენინის ნახევარკუნძულზე თავის ახალშენებს აარსებდნენ, სიცილიის ჩრდილოეთით ერთ პატარა კუნძულს წააწყდნენ, უჩვეულო და საზარელი სურათი წარმოუდგათ მათ: კუნძულის მთის მწვერვალიდან განუწყვეტლივ სქელი კვამლი ამოდიოდა, ხანდახან გავარჯარებული ქვებიც ამოვარდებოდა ხოლმე. ცრუმორწმუნე ბერძნებმა იფიქრეს: ამ მთის შიგნით ცეცხლის ღმერთის ჰეფესტოსის (ანუ ვულკანის) მიწისქვეშა სადგომის შესასვლელი იქნებაო, და ამ მთასა და კუნძულს დაარქვეს ვულკანი. შემდგომში ეს სახელწოდება განზოგადდა და ვულკანი ეწოდა ყველა ამ მთას, რომელიც ამოფრქვევას აწარმოებს.

ვულკანი კონუსური ფორმის მთას წარმოადგენს, ციცაბო კალთებით. ამ მთას თხემზე თასისებური ანუ ძაბრისებური ღრმული აქვს, რომელსაც უწოდებენ კრატერს (ბერძნული სიტყვაა და ნიშნავს „თას“).

ეს ღრმული წარმოადგენს მიწის სიღრმისკენ მიმავალი გრძელი არხის გარეთ გამოსავალს. ამ არხს ვულკანის ყელს უწოდებენ. სწორედ ამ არხის საშუალებით ამოინთხება ვულკანური ნივთიერებანი: ცხელი თხევადი ლავა, გავარჯარებული ქვები, ვულკანური ქვიშა, ფერფლი (ეს უკანასკნელი ისეთი დიდი რაოდენობით გამოიყოფა, რომ ირგვლივ უკუნეთი სიბნელე დგება), უამრავი მხრჩიოლავი აირი (ნახშირბადა, ნახშირბადის ქანგი) და სხვ.

ისეთ ვულკანებს, რომელთაც ისტორიულ წარსულში ერთხელ მაინც ჰქონიათ ამოფრქვევა, მეცნიერები მოქმედ ვულკანებს უწოდებენ. მაგრამ არის მთები, რომელთაც ამოფრქვევის შესახებ ადამიანთა მესხიერებაში მოგონებები არ დაუტოვებიათ, მაგრამ მათი შემადგენლობისა და აგებულების მიხედვით, ადვილად შეიძლება მიხვდე, რომ

ეს მთები ძველ ვულკანებს წარმოადგენენ. ასეთია, მაგალითად, იალბუზი, მყინვარწვერი (ყაზბეგი) და სხვ. მათ უწოდებენ ჩამქრალ ვულკანებს, თუმცა არ შეიძლება ითქვას მათზე, რომ ისინი არასოდეს არ ამოქმედდებიან.

როგორ წარმოიშობა ვულკანი? დიდი ხანია ადამიანს აინტერესებს ამოფრქვევის — ამ ყველაასეთის თავზარდამცემი მოსახანე მოვლენის — წარმოშობის მიზეზები.

მრავალი მილიონი წლის წინათ, დედამიწა დასაწყისში ისეთივე ცეცხლოვანი ბურთი იყო, როგორც მზე. ის მსუბუქი აირებისებური ნივთიერებისაგან შესდგებოდა, დროთა განმავლობაში ეს ცეცხლოვანი ბურთი ცივდებოდა და ჩნდებოდა ქერქი, რომლიდან დედამიწის ბურთის ზედაპირი დაშვარა, მაგრამ თხელი ქერქის ქვეშ ბობოქრობდა ცეცხლმდნარი მასა ე. წ. მაგმა, რომელიც ხშირად ქერქს არღვევდა, გარეთ იღვრებოდა და ცივდებოდა, რის გამო ქერქს ემატებოდა სისქე.

ზოგიერთ მეცნიერის აზრით ეს სისქე 60-70 კილომეტრს აღწევს, ზოგიერთების აზრით კი — 100-120 კილომეტრს. დამტკიცებულია, რომ დედამიწის შიგნით დიდი სიმხურვალეა. წიაღისეი ყოველ 33 მეტრზე ტემპერატურა 1° მატულობს, გამოანგარიშებულია, რომ 66 კილომეტრის სიღრმეზე ტემპერატურა უდრის 20000. ასეთ დიდ ტემპერატურაზე ლითონები დნება. მაგრამ მიუხედავად ამისა, დედამიწის ბურთის ვეებერთელა მასა, არა თხევადი, არამედ მყარი ნივთიერებისაგან შესდგება. დედამიწის შიგნით დავროვილი ნივთიერებანი — რკინა და სხვა ლითონები — მყარ მდგომარეობაშია, მაგრამ გავარჯარებულია. სწორედ დედამიწის მაგარ ქერქსა და მყარ, გავარჯარებულ ბირთვს შუა იმყოფება ცეცხლმდნარი მაგმა.

მაგრამ რა იწვევს მაგმის ანუ ლავის (როგორც მას ვულკანების ამოფრქვევის დროს უწოდებენ) ამოსვლას მიწის ზედაპირზე? როგორც აღნიშნული იყო დღემდეა ნელ-ნელა ჰკარგავს სითბოს და ცივდება. ასევე ცივდება მაგმაც რის გამო იგი იკუმშება, ჩნდება ცარიელი სივრცეები. დღემდეა ქერქი შეკუმშულ მაგმაზე დაყრდნობისას იზნეება და სკდება, ალაგალგ იწევა და წარმოიშობა მთები. ამ დროს ჩნდება ნაპრალები უხსნიან ლავას გარეთ გამოსასვლელ გზას.

ვინაიდან ლავა სწრაფად არ ცივდება მისი შინაგანი სითბო გადაეცემა მიწისქვეშა წყლებს და ჩნდება ცხელი წყაროები. მათ უწოდებენ ჰეიზერებს. არის აგრეთვე ე. წ. ტალახის ვულკანები, რომლებიც კრატერიდან თხევად ტალახს ასვრიან; ამ ტალახს ზოგან ნავთის სუნი ასდის და მართლაც იგი მდიდარია ნავთობით. ასეთი ტალახის ვულკანები გვხვდება აფშერონის ნახევარკუნძულზე, ყირიმში, კამჩატკაზე, კავკასიაში, სცილიაში, ცენტრალურ ამერიკაში, ინდოეთში და ზონდის კუნძულებზე.

საყურადღებოა, რომ თითქმის ყველა ვულკანი ზღვის ახლოს მდებარეობს, უმრავლესობა კი კუნძულებზეა.

მიწისძვრა ან დღემდეა შინაგანი ძალებითაა გამოწვეული, ან კიდევ ზედაპირული ძალებით.

მიწისძვრების მიზეზთა შესწავლა ინტერესს წარმოადგენს, როგორც მეცნიერული, ისე სამეურნეო თვალსაზრისით.

მეცნიერებს, რომელიც შეისწავლის მიწისძვრებს, უწოდებენ სეისმოლოგებს. არსებობს სპეციალური იარაღი, რომლის საშუალებით შეგვიძლია განვსაზღვროთ მიწისძვრის ტალღის ხასიათი და სიჩქარე, მისი პროცესის ხასიათი. ასეთ იარაღს უწოდებენ სეისმომეტრს. ეს მეტად მგრძობიარე იარა-

ღია, რის გამო იგი მოთავსებული უნდა იყოს მყუდრო ადგილას. მიწისძვრის დროს დიდების ხანგრძლივობა არ არის დიდი, ის განისაზღვრება წამობით, წუთობით. სამაგიეროდ შეიძლება განმეორებულ იქნას მთავალჯერ. ასე, მაგალითად, 1923 წ. იაპონიაში კატასტროფული მიწისძვრის პირველ დღეს 216 ბიძგი იყო აღნიშნული, მეორე დღეს 57. მაგრამ ბიძგების სიმრავლით არ შეიძლება ახსნილი იქნეს მიწისძვრის სიძლიერე, ზოგჯერ ერთი ბიძგი უფრო საშიშია, ვიდრე მრავალი.

საბჭოთა კავშირში მიწისძვრათა გავრცელების 5 მთავარი რაიონია: კავკასია, შუა-აზიის მთიანი მხარე, ზაბაიკალიე, ალტაი და კამჩატკა.

დილია როგორც მიწისძვრით, ისე ვულკანური მოქმედებით გამოწვეული ზარალი ილუპება ქალაქები, კულტურის ძეგლები, ილუპებიან ადამიანები. ათასი წლობით ნაშენი ერთ წუთს შეიძლება დაანგროს ბუნების ამ საშიხელმა სტიქიამ. ასე მაგალითად, მიწისძვრის შედეგად ჩინეთში 1556 წ. დაიღუპა 830.000 კაცი, სიცილიაში 1693 წ. 60.000 კაცი, ლისაბონის მიწისძვრის შედეგად დაიღუპა 24.000 კაცი...

იტალიის ერთ-ერთი ქალაქი პომპეი პირველ საუკუნეში დაიღუპა ვულკან ვეზუვის მოქმედების დროს.

საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე შედარებით მძლავრი მიწისძვრა მოხდა ალმატაში 1887 წ., სადაც დაიღუპა 330 კაცი და დაინგრა 1500 შენობა. 1948 წ. ოქტომბერში დიდ მიწისძვრას ქონდა ადგილი ქ. აშხაბადში.

თანამედროვე მეცნიერება დიდ მუშაობას აწარმოებს ვულკანებისა და მიწისძვრების შესასწავლად, რისთვისაც აგებულია სეისმური სადგურები.

ო. კატრიაშვილი

შავი ზოლებით აღნიშნულია მიწისძვრის ზონა.

ფიზიკის ეკვეთილი სტრამეიაში

ყოველდღიურად მრავალი მოსწავლე მგზავრობს ტრამეიის ვაგონებით. მაგრამ იშვიათად თუ იფიქრებს რომელიმე მათგანი, რომ ეს ჩვეულებრივი მგზავრობა გადაქციოს მეტად საინტერესო და სასწავლო ექსკურსიად. ამისათვის საჭიროა დაუფიქრებელი ვაგონებს, ლიანდაგს, მავთულებს და წამყვანის (ვატმანის) მუშაობას.

შევეცადოთ, ჩაეატაროთ ასეთი ექსკურსია. დაეკვირვება დაიწყეთ ტრამეიის გაჩერებაზე. რა თქმა უნდა, თქვენ იცით, რომ ყოველგვარ ელექტროჰუტქელს, ელექტრონათურებს, ელექტროუთოებს, ელექტროქურებს დენი უერთდება ორი მავთულით. ტროლეი ბუსსაც ორი მავთული აქვს, ტრამეიის კი ერთი მავთული ყოფნის.

რატომ ყოფნის ტრამეიის ერთი მავთული? ამ კითხვაზე ყოველ თქვენგანს, რომელსაც ცოტად თუ ბევრად აინტერესებს ელექტროსამუშაო, სულ ადვილად შეუძლია გასცეს პასუხი და იპოვოს ტრამეიის მეორე მავთული: ტრამეიის მეორე მავთულად გამოყენებულია ლიანდაგი. შემთხვევით თუ მოხვდით იმ ადგილს, სადაც ტრამეიის ხაზის შეკეთება ხდება, მოაქციეთ ყურადღება შემდეგ გარემოებას: ლიანდაგების შესაყართან ლიანდაგების ბოლოები შეერთებულია მსხვილი სპილენძის გამტარებით.

ალბათ გინახავთ რკინიგზის ხაზზე ლიანდაგების შესაყართან დატოვებული თავისუფალი ადგილი. ეს აუცილებელია იმისათვის, რომ ლიანდაგს შეეძლოს შექუმვა და გაფართოება ტემპარატურის ცვალებადობის დროს. თავისუფალი არე რომ არ იყოს ზაფხულის ცხელ დღეებში ლიანდაგი გაფართოვდება და გაიღუნება. ტრამეიის ლიანდაგები კი მკვრივად არის შედუღებული ერთმანეთთან. შევეცადეთ ახსნათ, რატომ ამ შემთხვევაში არ არის ტრამეიის ლიანდაგს გაფართოების საშიშროება? თუ დაუფიქრებელით, ადვილია პასუხის გაცემა. რკინიგზის ლიანდაგები დაწყობილია ზევით — ლიანდაგების ლიანდაგები კი დაფარულია ქვაფენილით. ის არ ხურდება ისე ძლიერ და მეორეც სითბო გადაეცემა მიწას, რომელშიაც ის არის ჩაფლული.

აი, მოვიდა ვაგონი და შედინხართ შიგ. რაცა კი ვაგონი დაიძრება, თქვენ რაღაც ძალა გიბიძგებთ. საით: წინ თუ უკან? რა არის ეს ძალა?

მოიგონეთ ფიზიკა, თქვენ ადვილად უპასუხებთ ყველა ამ კითხვებზე. როდესაც ვაგონი დაიძრება, ინერციის ძალა თქვენ გადაგზირთ უკან. დამუხრუჭების დროს კი მობრახობის ინერცია გიბიძგებთ წინ.

აი ვაგონმა სწრაფად მოუხვია, მგზავრები შეირხნენ და ერთ მხარეს გადაიხარნენ. რა ძალა მოქმედობს ამ შემთხვევაში იგივე თუ სხვა?

მოსახვევში მოქმედებს ცენტრამორი ძალა.

წამყვანმა გააჩერა ვაგონი. ჩამოვიდვართ. ექსკურსია დამთავრებულია. ჩვენ ჩავატარეთ მხოლოდ რამოდენიმე დაეკვირვება, ამოვხსენით რამოდენიმე საინტერესო ამოცანა. მაგრამ ბევრი ამოცანა დარჩა ამოსახსნელი! შემდეგი მგზავრობის დროს დაუკვირდით ტრამეიის წამყვანის მუშაობას; ჩაუფიქრდით რომელი ძალით მიდის ვაგონი, როდესაც წამყვანი „გამოთიშავს“ დენს? რისთვის არის ნაპერწკლები ბორბლებს ქვეშ წითელი, მხოლოდ ბიუჯელზე ცისფერი? როგორ აძლიერებს წამყვანი ხახუნს ბორბლებსა და ლიანდაგს შორის? რას აჩვენებს ასარი პატარა მოწყობილობაში, რომელიც წამყვანის მარჯვნივ არის მოთავსებული?

ასეთი ამოცანები და კითხვები შეიძლება წამოიჭრეს მგზავრობის დროს. რომ მოგნახოთ ასეთი ამოცანები, საჭიროა ყურადღებით დაეკვირდეთ გარემოს, მათ ამოსახსნელად კი საჭიროა ვიცოდეთ სკოლაში მიღებული ცოდნის გამოყენება პრაქტიკაში.

ც. მამაცაუშვილი

ბურღლის მაგიერ შეშას ჰყარა...
ერბოს ნაცვლად შიგ სიმყავეს ასხამენ. თუ
სიმყავე არ იქნა, შეშისაგან არ მოიხარშება
ფაფა.

დიდი ხარშის შედეგად, ქვაბში შეშა
ბოჭკოებად ჩაიმჭლევა; შემდეგ ეს ბოჭ-
კოები კიდევ დაიშლება, დანამტეცდება, და
მიიღება ხის ნამდვილი ფაფა. ამ ფაფისაგან
კეთდება ქალაღი.

ქალაღი

ქალაღი უბრალო, მაგრამ მეტად საჭი-
რო ნივთია. მართალია, მისი დაბევა, დაჭმუ-
ჭვნა, დაწვა ადვილად შეიძლება, მაგრამ მი-
სი გაკეთება არ არის ადვილი.

მოსწავლეთა სწავლა დღეს ქალაღის გა-
რეშე წარმოუდგენელია: ისინი ქალაღზე
დაბეჭდილ წიგნებს კითხულობენ, ქალაღი-
საგან გაკეთებულ რვეულებში სწერენ და
ხატავენ... ამიტომ მათთვის საინტერესოა
იკობნენ, თუ როგორ კეთდება ქალაღი.

ქალაღის დამზადების საქმეში მუშაობის
დაწყებისას პირველად ხელში იღებენ
ხეხს.

— როგორ, ქალაღს ხეხით აკეთებენ?
— იკითხავთ გაკვირებულნი.

ხეხი საჭირთა იმისათვის, რომ ტყეში
მოხებრთონ, მოსტრან ნაძვის ხე.

— ნუთუ, ქალაღს ნაძვისხისგან აკეთ-
ებენ?! — იკითხავთ ალბათ.

საქმეც ეს არის, რომ ქალაღს ნაძვის
ხისგან აკეთებენ. ძირზე მოხებრილ ნაძვს
ნაჯახით აცილიან კენწეროსა და ტოტებს.
მორებისაგან ამზადებენ ქალაღს.

— მორებისაგან?! საკვირველია! მორებს
ხომ ფიცრებად ხერხავენ და სახლებს ამე-
ნებენ!

სახლებსაც აშენებენ და ქალაღსაც ამ-
ზადებენ. მორისაგან ქალაღი რომ დამზად-
დეს, საჭირთა იგი დაიჩეხოს როგორც შეშა.
შეშისაგან კი ხარშავენ ფაფას.

— ფაფას?! — კვლავ გაიკვირებთ. ალ-
ბათ.

— დიახ, ფაფას! ამისათვის შეშას აწყობენ
ქვაბში, მაგრამ არა ისეთში, როგორც
თქვენ სამზარეულოში გინახავთ, არამედ
უზარმაზარ—სახლის ოღენა ქვაბში. ქვაბში

— ფაფისაგან ქალაღი მიიღება? ვინ
დაიჯერებს ამას?! — წამოიძახებთ უთულო.
ვისც არ დაიჯერებს, შეუძლია შეამოწ-
მოს. შემოწმება კი ძნელი არ არის.

აიღეთ ქალაღის ფურცელი და გახიეთ,
შემდეგ სინათლეზე გახედეთ. თქვენ დინამ-
ხავთ, რომ იგი არ არის გლუვი, სწორი, არა-
მედ ქეჩისებურად დაბეჭვილია. ამისი მიზე-
ზი ის არის, რომ ქალაღი შესდგება მეტად
წვრილი, ერთმანეთში ჩახლართული ბოჭ-
კოებისაგან. ახლა ქალაღი ნაკეწებად აქ-
ციეთ და დაასველეთ. მალე ბოჭკოები დაი-
შლება და მიიღებთ ქალაღის ფაფას, იმის
მსგავსს, რომლითაც ფაბრიკაში ქალაღს ამ-
ზადებენ.

როდესაც საჭირთა განსაკუთრებული გამ-
ძლე, მყარი ქალაღი, მას აკეთებენ არა ხი-
საგან, არამედ ჩვრებისაგან. ჩვრებისაც ქვაბ-
ში ხარშავენ, მხოლოდ არა სიმყავის დართ-
ვით, არამედ ნაცარწმენდილის ან კირის
დართვით. ამ სახით მოხარშული ჩვრებისა-
გან მზადდება ფაფა, ფაფა კი გარდაიქმნება
ქალაღად.

ყველად ყველაფერ ამას ხელით აკეთებდ-
ნენ, რადგან მამის მანქანები არ იყო. ქა-
ლაღის დამზადება დიდ შრომას მოითხოვ-
და და ამიტომ იგი ძვირად ფასობდა. ყვე-
ლას არ შეეძლო ქალაღის ყიდვა. ამის გა-
მო მოსწავლეებს რვეულები არ ჰქონდათ
და სკოლაში გრიფლის პატარა შავ დაფებს
ატარებდნენ. ეს დაფები რვეულების მა-
გიერი იყო. მოსწავლეები ამ დაფებზე
სწერდნენ და ხატავდნენ ისე, როგორც
თქვენ დღეს რვეულებში სწერთ და ხატავთ.
ეს სრულიად არ იყო მოხერხებული: მოს-
წავლეები სწერდნენ დაფაზე და შლიდნენ.

მათ არ შეეძლოთ დაენახათ და წაეკითხათ, თუ რა დასწერეს წინა გაკვეთილებზე.

სულ სხვაა ქალაღი. ის ყველაფერს ინახავს, რასაც მიანდობთ. ამაზეა ნათქვამი ძველი ანდაზა:—რასაც კალმით დასწერ, მას ნაჯახთაც ვერ ამოსტკობ.

ყოველი მოსწავლისათვის რვეულის ხმა-რება შესაძლებელი ვახდა მას შემდეგ, რაც ქალაღი გაიადდა. ქალაღი კი მამინ გა-იადდა, როცა გამოიგონეს ქალაღის დამა-შხადებელი დიდი მანქანები.

დღეს საბჭოთა კავშირში ჩვენ ვაქვს ქა-ლაღის დამამზადებელი უზარმაზარი ფა-ბრიკები. ამ მხრივ ცნობილია ქალაღის ფაბრიკა მდინარე კამაზე. საქართველოში ვინ არ იცის ენგურის ქალაღის ფაბრიკა! იგი გაშენებულია ზუგდიდის ახლოს, მდი-ნარე ენგურის ნაპირას. ამ ფაბრიკაში მუ-შავედბა და ქალაღად იქცევა სვანეთის ტყეებიდან ჩამოტანილი ნაძვის ხის შორები. ეს შორები ფაბრიკაში მოაქვს მდინარე ენგურს. საერთოდ ქალაღის ფაბრიკებში მუშადება ტყიან მხარეებში, მდინარეების ნა-პირას. მდინარეები იაფი ტვირთზოდვის ერთ-ერთი დიდი საშუალებაა. ტყეებში და-მშადებულ ნაძვის ხის შორებს მდინარეებ-ში ჩაატურებენ. მდინარეებს კი შორები ფა-ბრიკებისაკენ მოაქვთ. ამ შორების დამჭერი მანქანა იჭერს შორებს და თავისი გრძელი „ხელბით“ მოაქვს ფაბრიკაში. საერთოდ მანქანები აღამიანებს ყოველმხრივ ეხმარე-ბიან. მანქანები გამოყენებულია მამინაც კი, როცა ნაძვის ხეები ტყეებში დგანან. ამ თვითმხერხავი მანქანით ძირზე ხერხენ

(სტრიან) ხეებს; ხე-ტყის საზნდავი მანქანით შორებს ეზიდებიან მდინარემდე; მდინარეს შორები მოაქვს ფაბრიკისაკენ; ფაბრიკაში მანქანები მანქანა იჭერს შორებს და აჭერს ფაბრიკას; ფაბრიკაში კი შთელი სიძლიე-რით მუშაობენ სხვადასხვა მანქანები.

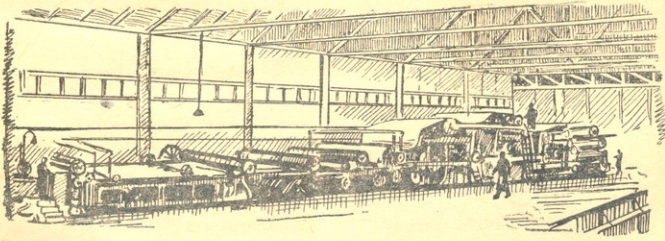
ქერქის გამცელი მანქანა შორებს აც-ლის ქერქს; შობელი მანქანა შორებს ამ-ხერქეს და აქცევს შუშად, ნაფორტებად; ნა-ფორტები, სათანადო მოწყობილობის დახმა-რებით ცვივა ქვამში; ქვამიდან, გარეცხვის შემდეგ, შიდის ისეთ მანქანაში, რომელიც მათ წვირთ ბოჭკოებად შლის, და ბოლოს ფაფად ქცეული გადაღის უქანასკნელ მან-ქანაში.

ეს მანქანა იძენად დიდია, რომ ძნელია მიაი ერთი ბოლოდან მეორე ბოლოს დანახ-ვა.

ეს ერთი მანქანა მრავალ მანქანას შეი-ცავს. თითოეული მათგანი ასრულებს თავის საქმეს. ერთი მანქანა რკინის ბაღეს არხებს, რათა ერთმანეთში გადაიხლართოს ბოჭკოე-ბი; ფაფა ღებულობს ცომისებურ სახეს, ამ დროს ქალაღი ფხვიერია და სველი; მეო-რე მანქანა ქალაღიდან გამოსწორავს წყალს და გადასცემს შემდეგ; მესამე მან-ქანა ცხელი ლილვავებს შუა ატარებს ქა-ლაღს და აუთოებს, რომ ქალაღი გლუვი და სავსებით შშრალი იყოს. საბოლოოდ მზა ქალაღი იხვევა კოჭებზე დიდ რულო-ნებად (გრანულიებად).

რულონები იგზავნება დანიშნულებისა-მებრ — სტამბებსა და რვეულის დამამზა-დებელ ფაბრიკებში.

ბორის ბათანდილი

მოკარტის რეკვიემი

სკანალი

მოკარტს ერთ დღეს, როდესაც ის ჩაფლული იყო ღრმა ფიქრებში, კარტის ხმა მიესმა. კარტმა მის კარებთან გაჩერდა. მსახურმა მოახსენა, რომ ვიღაც უცნობს სურს მასთან ლაპარაკი. მოკარტმა ხედავად დართო და უცნობიც შევიდა მასთან. იგი იყო შუახნის კაცი, ძალიან კარგად ჩაცმული, ძალზე თავზიანი და მიმზიდველიც კი.

— ბატონო! მე ერთბაშად ცნობილმა კაცმა დამავლა გინახულოთ თქვენ.

— ვინ არის ეს ადამიანი? — შეეკითხა მოკარტი.

— მას არ სურს თავისი ვინაობის გამხელა.

— კეთილი! რა სურს მას?

— მან დაკარგა მეტად ძვირფასი ადამიანი, რომლის ხსოვნაც მისთვის მუდამ ძვირფასი იქნება. მას სურს ყოველ წელს მისი გარდაცვალების დღე აღნიშნოს საზეიმო პანაშვილით, ამიტომ ის გთხოვთ დასწეროთ რეკვიემი ამ პანაშვიდისათვის.

მოკარტს არ მოეწონა ეს საუბარი, სერიოზული კილო, რომლითაც ის იყო წარმოთქმული. მას მოეჩვენა, თითქოს მთელი ეს შემთხვევა რაღაც საიდუმლოებით იყო მოცული. მოკარტი შეპირდა, რომ რეკვიემს დასწერდა.

უცნობმა განაგრძო:

— ჩააქსოვეთ ამ ნაწარმოებში მთელი თქვენი გენია. თქვენ მუშაობთ ისეთი ადამიანისათვის, რომელიც იცნობს მუსიკას.

— მით უკეთესი.

— რამდენი დრო დაგჭირდებათ?

— ოთხი კვირა.

— კეთილი! მე გვახლებით ოთხი კვირის შემდეგ. — ცოტა ხნის შემდეგ დაუმატა: — რას ფასებთ თქვენს შრომას?

— 100 ლუკატს.

უცნობმა ფული მაგიდაზე დადო და წავიდა.

მოკარტი კარგა ხანს დარჩა გართული ღრმა ფიქრებში. შემდეგ უცბათ მოითხოვა კალამი, მელანი, ქაღალდი და წერას შეუდგა, მიუხედავად იმისა, რომ მას ცოლი უშლიდა. გულმოდგინე შრომა ჩამდინებდეს გარძეწოდა. ის თხზავდა დღე და ღამე, დღი და ღამე, დღი და ღამე, დღი და ღამე, მთელი მატულობდა ეს აღზნება. მაგრამ მოკარტი

ტი სუსტდებოდა და მისი სხეული უკვე ვეღარ უძლებდა ამ ენთუზიზმს. ერთ დილას გრძნობა დაკარგა და იძულებული შეიქნა, ძეშაობა შეეწყვიტა. ცოლი მივიდა მათთან, რათა განეფხტა მისთვის მიმეწევი ფიქრები, მოკარტმა მოულოდნელად უთხრა ცოლს:

— ეს უდაბო, მე ჩემთვის ვწერ ამ რეკვიემს. მას ჩემს პანაშვილზე შეასრულებენ. ვერაფერმა ვეღარ შეუცვალა მოკარტს ეს აზრი.

რამდენადაც მეტს მუშაობდა, მით უფრო მეტად გრძნობდა, რომ ძალია ელეოდა დღითიდღე. პარტია ხელა მიდიოდა წინ. ოთხი კვირა უკვე გავიდა, და უცნობიც გამოცხადდა.

— ვერ შევძელ პირობის შესრულებას, — უთხრა მოკარტმა.

— ნუ სწუხართ! — მიუგო უცნობმა. — რამდენი დრო გჭირდებათ კიდევ?

— ოთხი კვირა. არ შეგონა, თუ სამუშაო ასე დაამატებრესებდა. უფრო მეტად გავშალე და გავაღრმავე, ვინემ მიზნად მქონდა.

— ამ შემთხვევაში სამართლიანი იქნება ჰონორარის მომატება, აი კიდევ 50 ლუკატი დამატებით.

— ბატონო, — უთხრა განცვიფრებულმა მოკარტმა, — ვინ ხართ თქვენ?

— ეს საქმეს არ ეხება. მე ოთხ კვირამი გეახლებით.

მოკარტმა იმავე წუთს მოუხმო მსახურს. დაავლა გააყოლოდა საკვირველ უცნობს და გაეგო ვინ არის ის, მაგრამ მოუხერხებელმა მსახურმა მის კვლსაც ვერ მიაგნო. მოკარტმა თავიდან ვეღარ მოიშორა ეს აზრი, რომ უცნობი არ იყო ჩვეულებრივი ადამიანი... და უფრო მგზნებარებლად განაგრძო მუშაობა რეკვიემზე. ის ამ რეკვიემს უყურებდა როგორც ყველაზე უფრო დღეგრძელ მონუმენტს თავისი შემოქმედებიდან. მუშაობის დროს მან მრავალჯერ დაკარგა გრძნობა. სამუშაო ოთხ კვირაზე აღწერ დასრულდა. უცნობი დანიშნულ დროზე მოვიდა, მაგრამ... მოკარტი უკვე აღარ იყო.

თარგმანი ფრანგულიდან
ნათელა ჯიბლაძე

მცენარეთა დიდი

გადასახლება

არის ძველი ბერძნული თქმულება იმის შესახებ, თუ როგორ შეიქრა უძლეველი და უნიზარი პერაკლი დელამიფის კიდზე მობიზინე მომზიბლაე ბაღში, რომელსაც იცავდა უზარმაზარი დრაკონი და უელიდნენ ტიტან ატლასის ქალიშვილები — კესპერიდები, როგორ ზაიდლო ხელში ამ გრძნეული ბალის სანუეკარი ნაყოფი — ოქროს ვამლეები და მიუტანა იგი ბერძნებს. ბევრ თქვენთაგანს ალბათ მოუსმენია ან უაუციხხავს ტუბილი ქართული ზღაპრებიც უკვადების ვამლე, გრძნეულ ხილზე, ოქროს ნაყოფზე.

ეს გადმოცემანი იმაზე მეტყველებს, თუ რა სანუეკარ ოცნებას შეადგენდა ძვირფასი ხილი ადამიანისათვის უძველეს დროში.

ჩვენს ციტრუსებსაც ოქროს ნაყოფს უწოდებენ. მართლაც ჰგავს იგი ოქროს ნაყოფს, მარტო ფერით კი არა! იგი ადამიანის ჯანმრთელობისათვის ფრიად სასარგებლო ხალია, შეიცავს მეტად ძვირფას ვიტამინებს. ბავშვი, რომელიც სვამს ლიმონის წვესს, რახიტით არ დაავადდება, ის წვენი არჩენს ცინგით დაავადებულ ადამიანსაც.

ჩვენი საყვარელი საქართველო — საბჭოთა კავშირის ეს თვალმარგალიტი — მდიდარია, სახელგანთქმულია თავისი ძვირფასი, ნიარ-ნაირი ხილით. ვის არ უკვამნია ქართულ ხილის სიტკბოება საქართველოს ფარგლებს გარეთაც. ურალში თუ ციმბარის მხარეში, ბალტიისპირეთში თუ შორეულ აღმოსავლეთში, — სად არ ნახავთ ჩვენი ხეხილის ბაღების, ჩვენი ციტრუსების ნაყოფს. ამჟამად ქართული ციტრუსების ნაყოფი ნახევარ მილიარდს აღემატება, მაგრამ ესეც კი ცოტაა მშრომელთა გაზრდილი მოთხოვნილების დასაკმაყოფიებლად. ციტრუსები ხომ ჩვენი ხალხისათვის ფართო მიზნარების საგანი ვახდა.

მოწინავე საბჭოთა აგრონომიულმა მეცნიერებმა, მიჩურინის დაიღმა მოძღვრებამ ნათლად გვიჩვენა, რომ შეიძლება გავაფართოოთ ციტრუსების საზღვრები, გავაშენოთ და მოვიყვანოთ იგი სხვა რესპუბლიკებსა და მხარეებში.

და აი დიდი სტალინის ინიციატივით მთავრობამ მიიღო გადაწყვეტილება ამ ძვირფასი სუბტროპიკული კულტურების ფართოდ გავრცელების შესახებ. მოლდავეთი და სამხრეთ უკრაინა, ყირიმი და კრასნოდარის მხარე, დაღესტანი და აზერბაიჯანი, შუააზიის რესპუბლიკები, მალე გახდებიან ციტრუსოვანი და სუბტროპიკული კულტურების მეორე სამშობლოდ.

ამ დიდი საქმის განხორციელებაში უპირველესი როლი საქართველოს ეკუთვნის. ჩვენმა კომმუნურნიებმა წელს ამ ახალი რაიონებისათვის გამოაზამთრეს და მოამზადეს 580 ათასი ციტრუსოვანთა ნერგი, 1500 კილოგრამი ტრიფოლიატის თესლი, 240 კილოგრამი ევკალიპტის თესლი. ახალ რაიონებს ეშვილებიან სამხრეთის ისეთი მცენარეები, როგორცაა ბამბუქი, ხურმა, ლეღვი, ბროწეული, კეთილშობილი დაფნა.

მზრუნველობით, სიყვარულით ელოლიათ ვებოდნენ ქართველი კომმუნურნიები მომხერესპუბლიკებისა და მხარეებისათვის გასაგზავნ ნერგებს.

იციოთ რა შრომა დასჭირდა მათ გამოზამთრებას? ბევრი თქვენგანის წვლილიცაა ამ შრომაში. როგორც კი ტემპერატურა 0 გრადუსამდე დავიდა, ჩვენმა კომმუნურნიებმა იწყენ ფარდულეების კაბობობა. წელს ხომ მაკაცი ზამთარი იყო — ზოგან 15 გრადუსი ყინვაც. ევკალიპტის ნათესებთან სათბურებს ქილონები დააფარეს, რათა ჩველს მცენარეებს არ შესცივონდათ. ამავე დროს ზამთრების დაცვაც იყო საჭირო — ფარდულეებში სითბო 12-15 გრადუსს ზევით არ უნდა ასულიყო. დეკემბერში ევკალიპტების ყველა ნერგი ხავსში გახვიეს და სათბურებში გადაიტანეს. თქვენ ხომ იციოთ რა ძვირფასი მცენარეა ევკალიპტი? — იგი და აგრეთვე ბამბუქი ჰაობებს ამრობენ. ისინი ვასოცრად სწრაფად იზრდებიან. ათიოდ წლის ევკალიპტს ხუთსართულიანი სახლის სიმაღლე აქვს. მისგან ძალიან მაგარ ხის მასალას ღებულობენ.

საქართველოს
გაეროს მინისტრის
კანცელარია

ციტრუსოვანი და სუბტროპიკული კულტურების ახალი საშობლო კოლმეურნეებმა და სოფლის მეურნეობის მუშაკებმა ქართველ მეციტრუსეთა დახმარებით. გააჩაღეს მიჩურინული იერიში ბუნების დასამორჩილებლად. საქართველოში ჩამოდიან და სწავლობენ ახალი რაიონების წარმომადგენლები ნარინჯოვან მცენარეთა მოვლას. ისინი აქ გაეცნენ სუბტროპიკულ მეურნეობას, მოისპინეს ლექციების ციკლი სუბტროპიკულ მცენარეთა ბიოლოგიისა და აგროტექნიკის დარგში.

ჩვენგან უკვე იგზავნება კარგად გამოზამორბული, მოვლილი და გამზადებული ნერგები. თბომავალმა „უკრაინამ“ საქართვე-

ლოდან ოდესის ნავსადგურში ჩაიტანა რამდენიმე ათეული ათასი ლიმონისა და ევკალიპტის ნერგები: მახარაძელმა კოლმეურნეებმა ოდესის გარეუბნის კოლმეურნეებს დამატებით საჩუქრად გაუგზავნეს ლიმონის ათი ათასი ნერგი.

ყველა დანიშნული მიმართულებით, ყველა სახის ტრანსპორტის საშუალებით დაიძრა საქართველოდან მოძმე რესპუბლიკებში და ოლქებში ძვირფას მცენარეთა ნერგები და თესვები. ეს არის მცენარეთა დიდი გადასახლება. გაივლის ოთხიოდე წელი და მშრომელები მათგან მიიღებენ პირველ ნაყოფს.

ლ. ვარდოსანიძე

მოკლე ცნობები

ულრმესი ტბა მსოფლიოში

ულრმესი ტბად მსოფლიოში ითვლება ბაიკალი. იგი ციმბირში მდებარეობს. ყველაზე დიდი სიღრმე ამ ტბაში აღწევს 1521 მეტრს, როცა აზოვის ზღვაში 14 მეტრზე ღრმა ადგილს ვერ შეხვდება.

ბაიკალთან შედარებით მცირე სიღრმისაა სპარსეთის ყურე (ულრმესი ადგილი 150 მეტრი), აგრეთვე გუპონის ყურე (ყველაზე ღრმა ადგილი 225 მეტრი).

ბაიკალი ძალიან მდიდარია თევზით და ლამაზი ტბაა.

თეთრი ზღვა

„თეთრი ზღვა“ სახელწოდება წარმოსდგება იქიდან, რომ ამ ზღვის წყლის ფერი უფრო თეთრია, ვიდრე სხვა ზღვების წყლისა. როგორც საბჭოთა მეცნიერებმა დაადგინეს, თეთრი ზღვის წყალი შესდგება ბევრი

მიკროსკოპული ცოცხალი არსებებისგან, რომლებიც გაბნეულია მზის სინათლეზე. ეს იწვევს სითეთრის შთაბეჭდილებას.

ურჟუმი

გაუფალი ტყეები გარს არტყია ქალაქ ურჟუმს. ამ ქალაქში დაიბადა და გაიზარდა მგზნებარე ბოლშევიკი სერგეი მირონის-ძე კიროვი. ჩვენს დროში ურჟუმში გახდა კიროვის ოლქის კულტურული, ეკონომიური და ადმინისტრაციული ცენტრი.

ქალაქი გაშენებულია პატარა-პატარა გორაკებს შორის. ოდესღაც აქ იყო ულრანი ტყეები, რომლებშიც იმყოფებოდა მრავალი ციყვი. ამ მხარეში დასახლებული მარიელეები უმთავრესად ნადირობას მისდევდნენ. თავის ქალაქს მათ მარიელურ ენაზე უწოდეს „ურჟუმი“, რაც ნიშნავს: „ციყვი დაინახეს!“

მ ო გ ზ ა უ რ ი ნ ა დ ი რ ე ბ ი

კურდღლების გადაფრენა

ვინ არ იცნობს რუხ კურდღელს! სად არ გვხვდება ის. მაგრამ წარმოიდგინეთ, ციმბირის უშველებელ ტყეებსა და მინდორ-ველებში სრულიად არ ბინადრობდა იგი.

საბჭოთა სწავლულებსა და მონადირეებს დიდხანს ვერ გაეგოთ ამისი მიზეზი.

აღმოჩნდა, რომ კურდღელს, ამ დაუღალავ მორბენალს, თურმე ვერ გადაუღახავ მშალა-ლი ურალის ქედი.

ამიტომ საბჭოთა ადამიანებმა გადასწყვიტეს დახმარებოდნენ კურდღლებს.

მონადირეებმა მოსკოვის, იაროსლავლის, ვოლგისა და სხვა ოლქებში დაიპირეს რამდენიმე ასეული ყველაზე უკეთესი ჯიშის რუხი კურდღელი, დატვირთეს თვითმფრინავები, გადააფრინეს ურალის მთების გადაღმა და გაუშვეს ციმბირის სხვადასხვა ადგილებში.

ამ უცნაური გადაფრენიდან გავიდა მშოლოდ ათი წელი და რუხი კურდღელი ციმბირის მრავალ რაიონში ჩვეულებრივი ბინადარი შეიქნა.

არჩეფულებრივი მგზავრები

ყირიმსა და კავკასიაში წიფლის დიდი ტყეებია. ყოველწლიურად ეს ტყეები ათას ტონობით ნოყიერ ნაყოფს იხსამს, რომელიც უსარგებლოდ იბნევა მიწაზე, ვინაიდან კავკასიასა და ყირიმში (ოტა მოიზოვება ისეთი ნადირი, რომელიც წიფლის ნაყოფით საზრდოობს. ეს ნაყოფი კი ჩრდილოეთის ძვირფასბეწვიანი ციყვიებისათვის მეტად კარგი საკვებია. მაგრამ ამ მხარეში ასეთი ციყვები არ ბინადრობენ.

მეცნიერებმა გამოარკიეს, რომ ჩრდილოეთის ციყვები ვერ გადმოდიან კავკასიაში, რადგან გზას უღობავს ასეთელ კილომეტრზე გადაჭიმული უკრაინისა და ვოლგის გადაღმა ველები.

ამიტომ ციყვებს ნადირთომომშენებლები დაეხმარნენ: ციმბირის საუკეთესო ციყვები გამოიყვანეს და გაუშვეს კავკასიაში და ყი-

რიმის წიფლის ტყეებში. ამის შემდეგ აღნიშნულ მხარეების ტყეებში ჩრდილოეთის ძვირფასბეწვიანი ციყვი გავრცელებული ცხოველია.

ამ მგზავრობს მრავალი ნადირი. სულ სამოცდაათი ათასამდე სხვადასხვა ნადირია გადაზიდულ-გადმოზიდილი მატარებლით, თვითმფრინავებით, გემებით და სხე.

ხალხი თავისი სურვილის მიხედვით აიძულებს გარეულ სასარგებლო ცხოველებს, ფრინველებს თევზებს იცხოვროს და გამოარკიდონ იქ, სადაც ეს ხელსაყრელი და მიზანშეწონილია, რათა მათი გამრავლება კი არ შემცირდეს, არამედ ყოველ წელს გაიზარდოს.

ახალი მცხოვრებნი

წარმოუდგენელია ისეთი უნაყოფო და უსარგებლო ფართობი, როგორც ჭაობია. საბჭოთა ადამიანები მრავალ წელს მუშაობდნენ იმისათვის, რომ ჭაობები გადაეცვიათ ისეთივე სასარგებლო ადგილებად, როგორც ტყე და მინდორ-ველია.

ყველაზე კარგი საშუალება ჭაობის ასათვისებლად — ამოშრობაა. ახლა ასიათასობით ნაჭაობარ-ამომშრალ ადგილებზე მშფიდება და იძებება შესანიშნავი თავთავი.

მაგრამ ყველა ჭაობის ამოშრობა არ შეიძლება. არსებობს ისეთი ჭაობები, საიდანაც წყლის გადაშვება არ ხერხდება.

აი, სწორედ აქ დავეხმარნენ ნადირთომომშენებლებს, რომელთაც საინტერესო იდეა წამოაყენეს: ამოუშრობ ჭაობებში ბეწვიანი ვირთავების (ანდატრების) დასახლების შესახებ.

ბეწვიანი ვირთავა წყნარ ჭაობში ცხოვრობს. მისი სამშობლო კანადაა. იკვებება ჭაობის მცენარეების ძირებითა და ლერობით; შესანიშნავად იცის ყვინთვა და ცურვა. ბეწვიანი ვირთავა ისევე, როგორც თავი ლერწმის ლერობისაგან და კორბიანი ხეებისაგან იშენებს ქონს. ქონის სიმაღლე მეტრნახევარს

არწივი და მონადირე

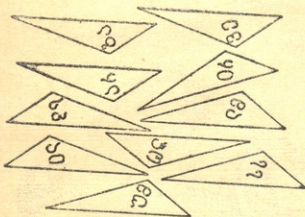
ეს შემთხვევა უკრაინაში მოხდა ნიკოპოლის რაიონში. გამოცდილმა მონადირემ ანდრო ზაგროდნიმ დაიხანა მდინარე ბელოზორდჩინაზე იხვების დიდი გუნდი. როცა მონადირემ იხვებს ესროლა, საიდანაც უზარმაზარი არწივი დაეშვა. ზაგროდნიმ ახლა არწივს ესროლა. სასიკვდილოდ დაჭრილი, ფრთებდამტვრეული არწივი მივარდა მონადირეს და ჩაებლაუჭა კლანჭებით მის თაფს. საშველებლად მოცვიდნენ სხვა მონადირეები და ძლიერი ფრინველი დაიმორჩილეს.

მკვლარი არწივი ოცი კილოგრამი გამოვიდა, ხოლო მისი უზარმაზარი, გამოლილი ფრთები ორ მეტრნახევარი.

„მეფე-ზარბაზანი“

„მეფე-ზარბაზანი“ მოსკოვის კრემლში დგას. იგი ჩამოსხმულია ოსტატ ანდრეი ჩოხოვის მიერ 1586 წელს, მეფე თედორე იოანესძის დროს. იგი არის მსოფლიოში უდიდესი ყუმბარის საარტილერიო იარაღი. მისი ყალიბი უდრის 790 მილიმეტრს. „მეფე-ზარბაზანის“ წონა 39,300 კილოგრამია. მისთვის გათვალისწინებული ქვის ყუმბარა იწონის 850 კილოგრამს, ხოლო თუჯის — 1956 კილოგრამს.

კ ა ს ა რ თ ო ბ ი

ეს სამკუთხედები დალაგეთ ისე, რომ მათში ჩაწერილ ანბანებისაგან წაიკეთხოთ ღოზუნგი.

შედეგია რ. თავაძიშვილი

გამოცანები

1. ხან პატარა, წყნარი, მშვიდი,
ხან დიდი და მოსარიდი,
დღით ღა ღამით მიდის დაღმი,
მან არ იცის ძილი, დაღლა.
2. ბრიალა და მალი,—
ემტერება წყალი.

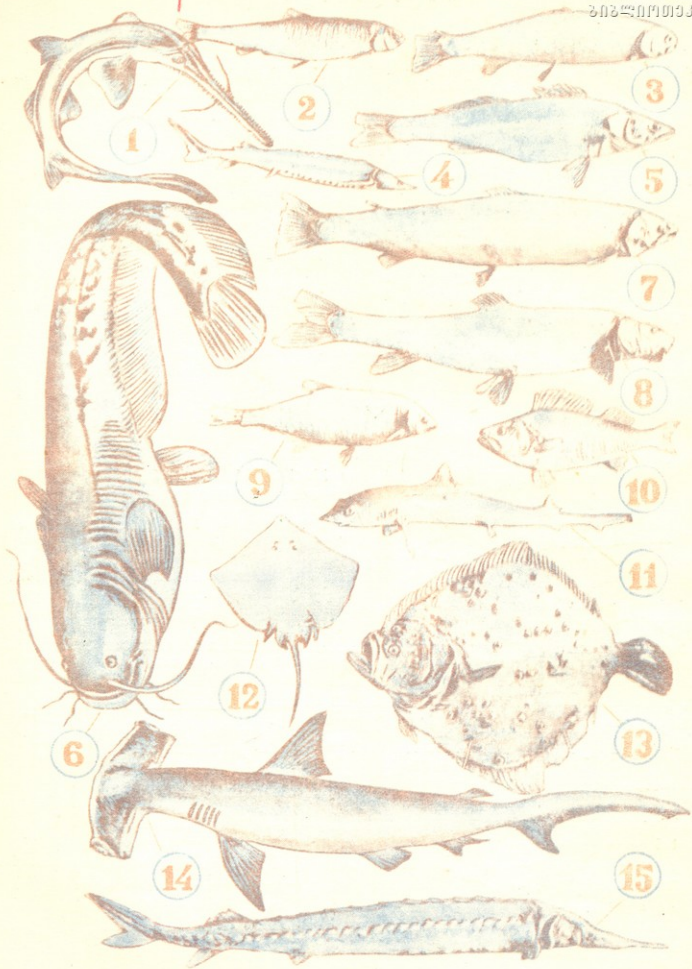
ალ. ხაჩინოძე

პასუხი გარეკანის 80-4 გვერდზე მოთამაშებულ ფოტოსურათებზე

1. ხერცხვებია, 2. ტარანი, 3. კალმახი,
4. ფორეჯი, 5. ფარაჯა, 6. ლოქო, 7. ორაგუ-
ლი, 8. წვერა, 9. კაპარკინა, 10. ქორკილა,
11. ზეიგები, 12. სეაროსი, 13. კამბალა, 14.
ჩაქუჩა, 15. ზუთხი.

პასუხი № 8-ში მოთამაშებულ გამოცანა თავსატეხისა

6	109	48	55	150
35	130	72	11	120
77	22	107	110	52
182	32	57	88	9
68	75	84	104	37

პასუხი იხილეთ ამვე ნომრის გარეკანის მე-3 გვერდზე

საგარეო ურთიერთობების
სამსახური